

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İSTANBUL SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (İSKİ)

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	11
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	11
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	12
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	14
7.	DENETİM BULGULARI.....	14
8.	EKLER.....	66

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri.....	6
Tablo 7: İSKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8: İSKİ Şirketlerinin Dolaylı Hissedarı Olduğu Şirketler	8
Tablo 9: Konut 1.Kademe (Konut Başına 0 – 15) (15 dahil) m3/aya kadar kullanım için belirlenen tarife	36
Tablo 10: Konut 2.Kademe (Konut Başına 16 m3/ay ve üzeri için belirlenen tarife.....	36
Tablo 11: İşyerleri için belirlenen tarife.....	36
Tablo 12: Endüstriyel Atık Su Üreten İşletmelerin Atık Su Deşarjlarına İlişkin Kontrolleri Gösterir Tablo	41
Tablo 13: Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası İhalesindeki Araç Bilgileri	63

KISALTMALAR

DSİ	Devlet Su İşleri
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
TL	Türk lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Fiber Optik Kablo Hatları ve Altyapı Kurulumuna İlişkin Harcamaların İlgili Varlık Hesabı Yerine Doğrudan Giderler Hesabına Kaydedilmesi
2. İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Cins Tashihi ile Rayiç Değer Tespit Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi
3. İdarenin Yüklenicisi Olduğu İhalelerde Uygulanan Cezai İşlemlerin Hatalı Muhasebeleştirilmesi
4. Memur Kadrosundaki Personel İçin Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılması

B. Diğer Bulgular

1. İhaleler Kapsamındaki Geçici Teminat Mektuplarının Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması
2. Akaryakıt Alımı İşlemlerinde Hatalı Uygulamaların Yapılması
3. Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Atık Su Arıtma Tesislerinin Bulunması
4. 2022 Yılı Su Tarifelerinin Kullanan Öder İlkesi ve Sosyal Adalet Gereklere Uygun Olarak Belirlenmemesi
5. Günübirlik Kiralanan Evlerin Abone Tipinin Hatalı Belirlenmesi
6. Su ve Kullanılmış Suların Uzaklaştırılması Bedellerinin Genel Kurul Tarafından Maliyetinin Altında Belirlenmesi
7. Endüstriyel Atık Su Üreten İşletmelerdeki Atık Su Deşarjlarına İlişkin Kontrollerin Düzenli Olarak Yapılmaması
8. Kaynak Suları Kira Geliri Tahsilatının Çok Düşük Düzeyde Kalması
9. Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Su Miktarına ve Bu Suyun Hangi Amaçlar İçin Kullanıldığına İlişkin Denetimlerin Yapılmaması
10. İdare Personeline Yasal Sınırın Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması

11. İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması
12. İdareye Ait Sosyal Tesislerin İşletilmesinde Tahsilat/Ödeme İşlemleri ile Tesislerin Denetlenmesinde Hatalı Uygulamaların Olması
13. İdare Aleyhine Sonuçlanan Davalara İlişkin İlamların Gereklerinin Zamanında Yerine Getirilmemesi Nedeniyle İcra Masrafları ve Faiz Giderleri Ödenmesi
14. Kesinleşen Sayıştay İlam Hükümlerinin Yerine Getirilmemesi
15. Sayıştay Denetim Raporunun Genel Kurulda Görüşülmemesi
16. Sosyal Denge Sözleşmesinde Sosyal Denge Tazminatı Ödenmesinin Dışında Başka Konulara İlişkin Düzenlemelerin Yer Alması
17. Zorunlu Araç Mali Sorumluluk Sigortasının Basamak Ayrımına Gidilmeden Tek Fiyat Üzerinden Alınması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İSKİ), 20.11.1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile kurulmuştur. İSKİ Genel Müdürlüğü, İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

2560 sayılı Kanun'un Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 1981 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler İSKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre İSKİ de bağlı idare olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması

için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi, İSKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkan ile beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en

eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

İSKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'unun 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

İSKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'unun 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'unun 49'ncü maddesine göre çalıştırılmaktadır. İşçiler 4857 sayılı İş Kanunu ve mülga 1475 sayılı İş Kanunu'nun yürürlüğü devam eden 14'üncü maddesi hükümlerine, 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 4857 sayılı İş Kanunu ve mülga 1475 sayılı İş Kanunu'nun yürürlüğü devam eden 14'üncü maddesi hükümlerine tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

İSKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	4258	2593
Sözleşmeli Personel	-	212
Kadrolu İşçi	4258	2652
Geçici İşçi	-	-
Toplam	8516	5457
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		4107

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

İSKİ'nin 2022 yılı bütçe ödenekleri, bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod 1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklene n / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	-	1.160.440.000,00	305.121.000,00	1.465.561.000,00	1.428.443.322,99	37.117.677,01	-
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	-	226.471.000,00	55.339.000,00	281.810.000,00	274.348.228,76	7.461.771,24	-
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	-	9.284.851.000,00	227.148.000,00	9.511.999.000,00	8.537.078.801,70	974.920.198,30	-
04	Faiz Giderleri	-	55.922.000,00	50.000.000,00	105.922.000,00	103.643.358,47	2.278.641,53	-
05	Cari Transferler	-	90.225.000,00	8.547.000,00	98.772.000,00	98.566.192,98	205.807,02	-
06	Sermaye Giderleri	-	7.454.454.000,00	77.093.000,00	7.531.547.000,00	6.959.805.162,80	571.741.837,20	-
07	Sermaye Transferleri	-	3.000.000,00	7.150.000,00	10.150.000,00	0,00	10.150.000,00	-
08	Borç Verme	-	10.000.000,00	34.700.000,00	44.700.000,00	44.082.827,22	617.172,78	-
09	Yedek Ödenek	-	766.546.000,00	765.098.000,00	1.448.000,00	0,00	1.448.000,00	-
Toplam		-	19.051.909.000,00	0,00	19.051.909.000,00	17.445.967.894,92	1.605.941.105,08	-

İSKİ'nin 2022 mali yılı bütçesi ile 19.051.909.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde 17.445.967.894,92 TL bütçe gideri yapılmış 1.605.941.105,08 TL ödenek iptal edilmiştir.

İSKİ'nin 2022 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” 19.051.909.000,00 TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 18.101.909.000,00 TL gelir tahmini öngörölmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma ve borç ödemeleri ile gösterilen 950.000.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denklığı sağlanmıştır.

Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	-	-	-	-	-
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	14.730.480.000,00	10.666.041.704,52	17.355.001,79	10.648.686.702,73	72,29
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	1.150.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
05- Diğer Gelirler	2.066.279.000,00	2.149.670.346,63	488.401,54	2.149.181.945,09	104,01
06- Sermaye Gelirleri	4.000.000,00	3.500.197,50	0,00	3.500.197,50	87,50
08-Alacaklardan Tahsilat	1.300.000.000,00	7.923.885,17	0,00	7.923.885,17	0,6095
09- Red ve İadeler	-	-	-	-	-
Toplam	18.101.909.000,00	12.827.136.133,82	17.843.403,33	12.809.292.730,49	70,76

Buna göre 2022 yılında net bütçe geliri %70,76 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, %72,29, diğer gelirler %104,01, sermaye gelirleri %87,50, alacaklardan tahsilat ise %0,61 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödenegi (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	1.465.561.000,00	1.428.443.322,99	97,47
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	281.810.000,00	274.348.228,76	97,35
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	9.511.999.000,00	8.537.078.801,70	89,75
04- Faiz Gideri	105.922.000,00	103.643.358,47	97,85
05- Cari Transferler	98.772.000,00	98.566.192,98	99,79
06- Sermaye Giderleri	7.531.547.000,00	6.959.805.162,80	92,41
07- Sermaye Transferleri	10.150.000,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	44.700.000,00	44.082.827,22	98,62
09- Yedek Ödenekler	1.448.000,00	0,00	0,00
Toplam	19.051.909.000,00	17.445.967.894,92	91,57

İSKİ 2022 yılı başlangıç ödeneği 10.364.000.000 TL olarak hazırlanmış ve İSKİ Genel Kurulu'nda onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak tüm dünyada ve ülkemizde yaşanan ekonomik gelişmeler sonucunda; başta enerji maliyetleri olmak üzere fiyatlar genel seviyesinde, girdi fiyatlarında ve döviz kurunda yaşanan beklenmeyen artışlar, elektrik, doğalgaz, kimyevi ürün alımları ile personel giderleri ve sermaye giderlerinin maliyetini yükseltmiştir. Bu ihtiyaç doğrultusunda; 2022 yılı Mayıs ve Eylül aylarındaki İSKİ Genel Kurullarında tahsis edilen toplam 8.687.909.000 TL ek ödeneklerle başlangıç ödeneği 10.364.000.000 TL olan gider bütçesi 19.051.909.000 TL'ye çıkarılmıştır.

İSKİ'nin bütçe gelirleri ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2021 yılının 2020 yılına, 2022 yılının 2021 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	-	-	-	-	-
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	4.680.670.526,92	5.759.511.929,91	10.666.041.704,52	23,00	85,00
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	0,00	0,00	0,00	-	-
Diğer Gelirler	806.560.411,14	1.061.268.506,91	2.149.670.346,63	32,00	103,00
Sermaye Gelirleri	6.250,00	936.765,00	3.500.197,50	14888,00	274,00
Alacaklardan Tahsilat	12.622.311,80	54.786.905,21	7.923.885,17	334,00	-86,00
Toplam	5.499.859.499,86	6.876.504.107,03	12.827.136.133,82	25,00	87,00
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	85.876.321,26	24.154.061,87	17.843.403,33	-72,00	-26,00
Net Toplam	5.413.983.178,60	6.852.350.045,16	12.809.292.730,49	27,00	87,00

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2022 yılında gelirler bir önceki yıla göre 5.956.942.685,33 TL'lik (%87) artış göstermiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 4.906.529.774,61 TL (%85) ve diğer gelirlerde 1.088.401.839,72 TL (%103) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	726.287.712,38	940.075.627,71	1.428.443.322,99	29,00	52,00
SGK Devlet Prim Giderleri	141.884.977,45	180.566.607,07	274.348.228,76	27,00	52,00
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.248.759.566,02	3.037.319.427,49	8.537.078.801,70	35,00	181,00

Faiz Giderleri	21.103.526,27	36.964.021,27	103.643.358,47	75,00	180,00
Cari Transferler	48.294.055,48	57.117.195,05	98.566.192,98	18,00	73,00
Sermaye Giderleri	2.627.784.970,14	3.224.081.929,27	6.959.805.162,80	23,00	116,00
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	-	-
Borç Verme	30.386.004,56	17.997.113,18	44.082.827,22	-41,00	145,00
Toplam	5.844.500.812,30	7.494.121.921,04	17.445.967.894,92	28,00	133,00

İSKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2022 yılında 2021 yılına göre 9.951.845.973,88 TL daha fazla gerçekleşerek %133 oranında artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2022 yılında personel giderlerinin 1.428.443.322,99 TL gerçekleşerek %52 oranında arttığı, sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 274.348.228,76 TL gerçekleşerek %52 oranında arttığı görülmektedir. Personel harcaması niteliğindeki bu giderlerin artışı zam ve enflasyon farkı ödemelerinden kaynaklanmıştır. Mal alım ve hizmet giderleri 8.537.078.801,70 TL gerçekleşerek %181 oranında artmıştır. Sermaye giderleri 6.959.805.162,80 TL gerçekleşerek %116 oranında artmıştır. Faiz giderleri 103.643.358,47 TL gerçekleşerek %180 oranında artmıştır. Bütçe gider kalemlerindeki artışların nedeni; yaşanan ekonomik gelişmelerden dolayı başta enerji maliyetleri olmak üzere fiyatlar genel seviyesinde, girdi fiyatlarında, personel maliyetlerinde ve döviz kurunda yaşanan artışlardır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın İSKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2022 yılı Faaliyet Gideri 14.655.931.710,23 TL, Faaliyet Geliri 15.826.684.943,58 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 1.170.753.233,35 TL olarak gerçekleşmiştir.

İSKİ'nin doğrudan ve dolaylı hissedarı olduğu toplam 34 şirket bulunmaktadır. İSKİ'nin doğrudan ve dolaylı hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: İSKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	İSKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Hamidiye Kaynak Suları San. Tur. ve Tic. A.Ş	80.160.000,00	35.973.852,10,00	44,88
2	İstanbul Ağaç, Peyzaj, Eğitim Hizmetleri ve Hayvanat Bahçesi İşl. San. ve Tic. A.Ş	60.000.000,00	24.000.000,00	40,00
3	Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri A.Ş	32.890.000,00	12.174.723,00	37,02
4	İstanbul Beton Elemanları ve Hazır Beton Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş	28.500.000,00	8.612.280,00	30,22
5	Boğaziçi Peyzaj İnşaat Müşavirlik Teknik Hizmetler San. Tic. A.Ş	34.000.000,00	9.713.414,40,00	28,57
6	Hadımköy Enerji Elektrik Üretim Otoprodüktör Grubu A.Ş	150.000,00	15.000,00	10,00
7	İstanbul Bilişim ve Akıllı Kent Teknolojileri A.Ş	72.271.960,00	140.851,00	0,00195

Tablo 8: İSKİ Şirketlerinin Dolaylı Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Belediye Şirketi	Hissedar Olduğu Şirket	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediye Şirketinin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Belediye şirketinin Hisse Oranı (%)
1	İstanbul Ağaç, Peyzaj, Eğitim Hizmetleri ve Hayvanat Bahçesi İşl. San. ve Tic. AŞ (AĞAÇ AŞ)	İstaç AŞ	128.000.000,00	26.880,00	0,021
		İstanbul Dijital Medya AŞ	13.000.000,00	2.600.000,00	20,00
		Boğaziçi Konut AŞ	10.000.000,00	100.000,00	1,00
		İstgüven AŞ	10.000.000,00	4.000.000,00	40,00
		İston A.Ş.ve Ağaç A.Ş. Adi İş Ortaklığı	24.500,00	12.005,00	49,00
2	Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri Anonim Şirketi (BELBİM AŞ)	Hamidiye Kaynak Suları AŞ	80.160.000,00	55.751,00	0,06955
		İstanbul Şehir Hatları AŞ	65.633.612,00	1.312.672,00	2,00
		İspark AŞ	19.850.000,00	1.003.685,00	5,05
		Ugetam AŞ	10.000.000,00	2.000.000,00	20,00
		İsttelkom AŞ	5.000.000,00	1.750.000,00	35,00
		Sofra Kurumsal ve Ödül. AŞ	600.000,00	200.000,00	33,33
3	İstanbul Bilişim ve Akıllı Kent Teknolojileri AŞ (İSBK AŞ)	İsbak AŞ-Anka Coğrafi İş Ortaklığı-Kgm	5.000,00	3.500,00	70,00
		İsbak-Metro İstanbul Raylı Sistem Sinyali. ve Paks İşl. adi Ort.	50.000,00	25.000,00	50,00
		İsttelkom AŞ	5.000.000,00	1.500.000,00	30,00
		İstanbul Dijital Medya AŞ	13.000.000,00	1.300.000,00	10,00
		İstanbul Enerji AŞ	20.635.000,00	412.700,00	2,00
		Belbim AŞ	32.890.000,00	19.405,00	0,059
		İstanbul Spor AŞ	61.250.000,00	24.500,00	0,04
		İgdaş AŞ	1.420.000.000,00	217.260,00	0,0153
		İstanbul Kültür AŞ	44.988.000,00	4.843,00	0,01077
		İstanbul Metro AŞ	400.000.000,00	15.701,00	0,00393
4	İstanbul Beton Elemanları ve Hazır Beton Fabrikaları San. ve Tic. AŞ (İSTON AŞ)	Ağaç AŞ	60.000.000,00	2.000.000,00	3,3333
		Beltur AŞ	41.000.000,00	20.500,00	0,0500
		Hamidiye Kaynak Suları AŞ	80.160.000,00	19.928,00	0,0249
		İsfalt AŞ	75.000.000,00	167.580,00	0,2234
		Kiptaş AŞ	422.249.861,00	7.178,00	0,0017
		İsper AŞ	90.000.000,00	25.155.000,00	27,9500
		Şehir Hatları AŞ	65.633.612,00	1.312.672,00	2,00
		İmar AŞ	3.501.163.000,00	26.960,00	0,0008
		Ulaşım AŞ	10.000.000,00	500.000,00	5,00
		İspark AŞ	19.850.000,00	800.607,00	4,0333
		Ugetam AŞ	10.000.000,00	2.975.000,00	29,75
		İstanbul Dijital Medya AŞ	13.000.000,00	3.250.000,00	25,00
		Formula İstanbul Yatırım AŞ	183.000.000,00	6.703.148,00	3,6629

5	Hamidiye Kaynak Suları San. Tur. ve Tic. Anonim Şirketi (HAMİDİYE AŞ)	Beltur AŞ	41.000.000,00	20.500,00	0,05
		Bimtaş AŞ	34.000.000,00	313.646,00	0,9225
		İstanbul Halk Ekmek AŞ	89.400.000,00	7.924,00	0,0089
		İgdaş AŞ	1.420.000.000,00	434.520,00	0,0306
		Güvensu AŞ	2.500.000,00	1.375.000,00	55,00
6	Hadımköy Enerji AŞ	-			
7	Bimtaş Boğaziçi Peyzaj İnşaat Müşavirlik Teknik Hizmetler San. Tic. AŞ (BİMTAŞ AŞ)	-			

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

İSKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

a) Mizan cetveli

b) Temel mali tablolar

1) Bilanço

2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal

yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence

elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere, idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her

türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Bu kapsamda İdarenin iç kontrol sistemi değerlendirilmiştir. Buna göre:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.

İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.

İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme) yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur.

İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine

uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup 5 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan 4'ü doludur. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim ve raporlama çalışmaları mevcuttur.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İSKİ)'nin 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Fiber Optik Kablo Hatları ve Altyapı Kurulumuna İlişkin Harcamaların İlgili Varlık Hesabı Yerine Doğrudan Giderler Hesabına Kaydedilmesi

İdareye ait olan fiber optik kablo ve altyapı hatlarının kurulumu için yapılan harcamaların 630-Giderler Hesabına kaydedilmek suretiyle muhasebeleştirildiği görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Kayıt zamanı, kamu gelir ve giderleri ile bütçe gelir ve giderlerinin yılı" başlıklı 16'ncı maddesi uyarınca, bir ekonomik değer; yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 190'ıncı maddesinde ise; 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının, herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Mezkur Yönetmelik'in 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının işleyişinin düzenlendiği 191'inci maddesinde;

"...

Bütçeye gider kaydıyla gerçekleştirilip, yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenen yeraltı ve yer üstü düzenlerine ilişkin tutarlar yatırımın tamamlanıp geçici kabulün yapılması ile birlikte, bu hesaba borç, 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına alacak kaydedilir.",

258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının niteliğinin açıklandığı 204'üncü maddesinde;

"Bu hesap, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılıncaya kadar izlenmesi için kullanılır",

630-Giderler Hesabının niteliğinin açıklandığı 372'nci maddesinde ise;

“(1) Bu hesap, bütçe ile ilgili olsun veya olmasın Devlet Muhasebesi Standartları Kurulu tarafından belirlenen uluslararası genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre tahakkuk ettirilen her türlü giderin izlenmesi için kullanılır.”

hükümlerine yer verilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümlerine göre; bir işin gerçekleştirilmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için yeraltı veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin yapım aşamasında 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilmesi, geçici kabul yapılmasından sonra 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; İdarenin hizmetlerini sunması ve kendi işleyişi amacıyla döşenen, tamamı İdareye ait olan 2022 yılı imalat fiyatları ile toplam tutarı 16.674.736,00 TL olan 437 km'lik fiber optik kablo ve altyapı hatlarının kurulması için yıllar itibariyle yapılan söz konusu harcamaların 630-Giderler Hesabına kaydedilerek muhasebeleştirildiği tespit edilmiştir. Oysa yukarıda açıklandığı üzere, söz konusu harcamaların, gider hesabına kaydedilmesi yerine, 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıt yapılmak suretiyle takibi sağlanmalı; akabinde, söz konusu yatırımların tamamlanıp geçici kabullerinin yapılmasından sonra ise 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak İdareye ait fiber optik kablo ve altyapı hatları için yıllar itibariyle ödenen, 2022 yılı imalat bedelleri ile toplam değeri 16.674.736,00 TL olan tutarın 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında yer alması gerekmektedir.

BULGU 2: İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Cins Tashihi ile Rayiç Değer Tespit Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi

İdare taşınmazlarının cins tashihi ile rayiç değer tespit çalışmalarının tamamlanmadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgilerinin güncellenmediği görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ncü maddelerinde düzenlenmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığınca; 5018 sayılı Kanun'un 44, 45 ve 60'ncü maddelerine dayanılarak Kanun kapsamında olan kurum ve

kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallерinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in 1'inci maddesinde, Yönetmelik'in amacının; genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı ve Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmiş ve Yönetmelik'in diğer maddelerinde kamu idarelerinin tasarrufunda bulunan taşınmazların kaydına ve buna ilişkin cetvellerin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu işlerle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmiştir.

Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesine göre; Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri; kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınması olup kayıtların belgeye dayanması esastır. "Tapuda kayıtlı olan taşınmazlar" başlığı altında yer alan taşınmazlar maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenler ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacaktır.

Taşınmazların rayiç değeri; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanlar ise bu idarelerce tespit edilecek ve taşınmazların kayıtlara alınan değeri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre güncellenecektir. Ayrıca, kayıt işlemleri, taşınmaz giriş ve çıkış kayıtlarının tutulması ve ilgili cetvellere kaydedilmesi süreçlerini kapsamaktadır.

Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesine göre kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınacak olup kamu idareleri taşınmazların cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yapacaklardır. Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanacaktır.

Diğer yandan, aynı Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesinde de, tüm bu taşınmaz kayıt

işlemlerinin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 2022 yılı itibariyle taşınmaz cins tashihi ile rayiç değer tespit çalışmalarının tamamlanmadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgilerinin güncellenmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; İdarenin mülkiyetinde bulunan taşınmazların mevcut kullanım durumu ile kayıtlarının *Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik* in 10'uncu maddesinde yapılan düzenlemeye uygun olarak yapıldığı, mevcut kullanım şekli ile tapu kaydı birbirine uygun olmayan taşınmazlar için mevcut duruma göre tapu kayıtlarının düzeltilmesi amacıyla cins tashihi işlemlerinin yürütüldüğü, bu kapsamda 2023 yılı içerisinde toplam 56 adet taşınmazın cins tashihi işlemlerinin tamamlandığı ve envanter kayıtlarında revize edildiği, bir kısım taşınmazlara ilişkin cins tahsis işlemlerinin ise teknik problemlerden dolayı tam olarak tamamlanmadığı, cins tashihi tamamlanamayan söz konusu taşınmazların teknik problemlerinin çözümüne yönelik çalışmalara devam edildiği, taşınmazların giriş ve çıkış kayıtlarının da icmal cetvelleri üzerinden yapılmakta olduğu, değişiklik olması durumunda ise güncellenmelerin yapıldığı, Yönetmelik'in 5'inci maddesinde belirtilen esaslar çerçevesinde maliyet bedeli üzerinden, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise iz bedeli üzerinden kayıt altına alındığı ve güncel rayiç değer tespitlerinin tamamlanması için gerekli çalışmalara devam edildiği ifade edilmiştir.

İdare tarafından yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, 2022 yılı itibariyle taşınmaz cins tashihi ile rayiç değer tespit çalışmalarının tamamlanması ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgilerinin güncellenmesi işlemleri, çalışmalara devam edilmekle birlikte, tamamlanamamıştır. Bulguda belirtilen taşınmaz kayıt işlemlerinin tamamlanmaması nedeniyle, 2022 yılı bilançosunda 25-Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu hatalı tutarlarla yer almıştır.

Netice olarak; İdare taşınmazlarının cins tashihi ile rayiç değer tespit çalışmalarının tamamlanması ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgilerinin güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 3: İdarenin Yüklenicisi Olduğu İhalelerde Uygulanan Cezai İşlemlerin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

İdarenin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında İstanbul Büyükşehir Belediyesinden almış olduğu ihalelerde kesilen cezaları hatalı muhasebeleştirdiği görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Temel kavramlar" başlıklı 5'inci maddesinin (g) bendinde;

“Tam açıklama: Mali tablolar, bu tablolardan yararlanacak olanların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde düzenlenir.”,

Anılan Yönetmelik’in “Gayri safilik ilkesi” başlıklı 39’uncu maddesinde;

“Gelir ve giderler, herhangi bir düzenleme veya standart ile aksi kararlaştırılmadıkça netleştirilmeden kaydedilir.”,

denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 320-Bütçe Emanetleri Hesabının niteliğinin açıklandığı 248’inci maddesinde;

“Bu hesap, mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılır.”,

Mezkûr Yönetmelik’in 600-Gelirler Hesabının işleyişine ilişkin 369’uncu maddesinin birinci fıkrasının dokuzuncu alt bendinde de;

“Yükümlülüklerin miktarında veya değerinde meydana gelen azalışlar bu hesaba alacak, ilgili yükümlülük hesabına borç kaydedilir.”,

Aynı Yönetmelik’in 630-Giderler Hesabının işleyişine dair 373’üncü maddesinin birinci fıkrasının sekizinci alt bendinde ise;

“Yükümlülüklerin doğal olaylar veya başka nedenlerle miktarında meydana gelen artışlar bu hesaba borç, ilgili yükümlülük hesaplarına alacak kaydedilir.”,

hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre mali tabloların, mali tablo kullanıcılarına doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde olması gerekmekte olup gayri safilik ilkesi gereğince gelir ve giderlerin netleştirilmeden muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir. Mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarlar 320-Bütçe Emanetleri Hesabında takip edilmelidir. Yükümlülüklerin miktarında herhangi bir nedenle azalış olması halinde 600-Gelirler Hesabının, artış olması halinde ise 630-Giderler Hesabının kullanılması gerektiği açıkça hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede; İstanbul Büyükşehir Belediyesinden alınan ihaleler kapsamında İdarenin yükümlülüklerini yerine getirirken yaşanan eksiklikler nedeniyle İstanbul Büyükşehir Belediyesinin kendisine uyguladığı 3.060.197,71 TL'lik cezai müeyyideyi ilgili alt yüklenicilerine uygulaması sırasında, alt yüklenicilerin hakedişlerinden yapmış olduğu kesintiyi 600-Gelirler Hesabını kullanmak yerine 320-Bütçe Emanetleri Hesabını kullanarak muhasebeleştirdiği tespit edilmiştir. Buna göre 320-Bütçe Emanetleri Hesabının alt kodlarında İstanbul Büyükşehir Belediyesinin alacağı artırılmış ve ceza uygulanan alt yüklenicilerin alacakları azaltılmıştır. Oysa gayri safilik ilkesi gereğince netleştirme yapılmadan kesilen cezaların gelir ve gider hesapları kullanılarak muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, İdarenin yükümlülüklerinde meydana gelen artış veya azalışların, gayri safilik ilkesi gereğince 600-Gelirler Hesabı ile 630-Giderler Hesabı kullanılarak muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir.

BULGU 4: Memur Kadrosundaki Personel İçin Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılması

İSKİ'de memur kadrosunda bulunan personel için kıdem tazminatı karşılığı ayrıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının niteliğinin düzenlendiği 281'inci maddesinde;

“Bu hesap, belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan ve faaliyet dönemi içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılır.”,

“Hesabın işleyişi” başlıklı 282'nci maddesinde;

“Hesaba ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Alacak

1) Vadeleri bir yılın altına düşen ve faaliyet dönemi içerisinde ödenmesi öngörülen kıdem tazminatı tutarları bu hesaba alacak, 472- Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına borç kaydedilir.

b) Borç

1) Ödenen tazminatlar bu hesaba borç, ödemenin şekline göre ilgili hesaplara alacak;

diğer taraftan 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir.”,

Aynı Yönetmelik’in 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının niteliğinin açıklandığı 330’uncu maddesinde;

“Bu hesap, ilgili mevzuatı uyarınca belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan uzun vadeli kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılır.”,

“Hesabın işleyişi” başlıklı 331’inci maddesinde ise;

“Hesaba ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Alacak

1) Hesaplanan kıdem tazminatı karşılık tutarları bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedilir.

b) Borç

1) Vadeleri bir yılın altına düşen kıdem tazminatı karşılıkları bu hesaba borç, 372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına alacak kaydedilir.”,

hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre hesaplanan kıdem tazminatı tutarlarının vadesi bir yıldan fazla olmaları halinde 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında takip edilmesi, vadesi bir yılın altına düşenlerin ise 372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına aktarılması ve ödeme zamanında 372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına borç kaydı yapılmak suretiyle muhasebeleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; İSKİ’de memur, işçi, sözleşmeli ve taşeron personel olmak üzere 4 tür istihdam şekli bulunmaktadır. Emekliliğe hak kazanan işçi ve taşeron personele 1475 sayılı Kanun’un 14’üncü maddesi kapsamında kıdem tazminatı ödenmekte iken, memur personele ise emekliliği dolayısıyla 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu’nun 89’uncu maddesi kapsamında emekli ikramiyesi ödenmektedir. 657 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinin (b) bendi kapsamında çalışan sözleşmeli personele emekliliğe hak kazanması halinde ise, hem memur hem de işçi statüsünde olmadığı için 06.06.1978 tarih ve 7/15754 sayılı “Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar” başlıklı Bakanlar Kurulu Kararı’nın 7’nci maddesi

kapsamında iş sonu tazminatı ödenmektedir. Dolayısıyla memurlara ödenen emekli ikramiyesi, sözleşmeli personele ödenen iş sonu tazminatı ile işçi ve taşeron personele ödenen kıdem tazminatı mahiyetleri itibariyle birbirlerinden farklılık göstermektedir. Bu nedenle, 372/472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesaplarının 1475 sayılı Kanun kapsamında yapılması planlanan kıdem tazminatı ödemeleri için ihtiyatlılık kavramı gereğince kullanılması, memur personel için ödenecek emekli ikramiyesi ile sözleşmeli personele ödenen iş sonu tazminatının bu kapsamında değerlendirilmemesi gerekmektedir. Bu doğrultuda; İdarenin memur kadrosundaki personelleri için 372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında 319.249.780,47 TL, 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında ise 131.414.269,67 TL karşılığı hatalı olarak ayırdığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak İdarenin ihtiyatlılık kavramı gereğince sadece işçi ve taşeron personel için kıdem tazminatı karşılığı ayırması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İhaleler Kapsamındaki Geçici Teminat Mektuplarının Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması

İdarenin 4734 sayılı Kanun kapsamında yapmış olduğu ihalelerin tamamında en iyi teklif veren ilk iki istekli tarafından sunulan geçici teminat mektuplarının muhasebe kayıtlarında takip edilmediği görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "Teminat olarak kabul edilecek değerler" başlıklı 34'üncü maddesinde;

"...

Teminat mektupları dışındaki teminatlar ihale komisyonlarınca teslim alınamaz. Bunların saymanlık ya da muhasebe müdürlüklerine yatırılması zorunludur.

İhale üzerinde kalan istekli ile ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi istekliye ait teminat mektupları ihaleden sonra saymanlık ya da muhasebe müdürlüklerine teslim edilir.

Diğer isteklilere ait teminatlar ise hemen iade edilir. İhale üzerinde kalan istekli ile sözleşme imzalanması halinde, ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibine ait teminat sözleşme imzalandıktan hemen sonra iade edilir...” denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 434'üncü maddesinde, 910- Alınan Teminat Mektupları Hesabının, muhasebe birimlerine teminat ve depozito olarak teslim edilen teminat ve garanti mektupları ile şahsi ve garantiye ilişkin belgeler ve bunlardan ilgililerine geri verilenler veya paraya çevrilenlerin izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelik'in “Hesaba ilişkin işlemler” başlıklı 435'inci maddesinin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde;

“Teminata ilişkin belgeler üzerinde muhasebe birimlerince yapılacak incelemeler

1) Kuruma teslim edilen teminata ilişkin belgeler ilgili kanun hükümleri ve getirilen düzenlemeler çerçevesinde incelendikten sonra kabul edilir.

2) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca alınan teminat mektupları: Muhasebe birimlerine geçici, kesin, ek kesin ve avans teminat mektubu olarak verilen teminat mektupları, kamu ihale mevzuatında yer alan düzenlemeler doğrultusunda incelendikten sonra kabul edilir.”,

“Hesabın işleyişi” başlıklı 436'ncı maddesinde ise;

“(1) Alınan teminat mektupları hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

1) Teminat ve depozito olarak muhasebe birimlerine teslim edilen belgeler bu hesaba borç, 911- Alınan Teminat Mektupları Emanetleri Hesabına alacak kaydedilir.

2) Teminat ve depozito olarak muhasebe birimlerine teslim edilen teminat ve garanti mektuplarından paraya çevrilmek üzere bankaya gönderilenler bu hesaba borç ve alacak kaydedilir.” düzenlemeleri yer almaktadır.

Mezkur mevzuat hükümlerine göre, 4734 sayılı Kanun'a göre ihale edilen işlerde İdarece teslim alınan geçici, kesin ve ek kesin teminatlar ile avans teminat mektuplarının 910-

Alınan Teminat Mektupları Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdarenin 4734 sayılı Kanun kapsamında yapmış olduğu ihalelerin tamamında en iyi teklif veren ilk iki istekli tarafından sunulan geçici teminat mektuplarının muhasebe kayıtlarına alınmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin 4734 sayılı Kanun kapsamında yapmış olduğu ihalelerde en iyi teklif veren ilk iki istekli tarafından sunulan geçici teminat mektuplarının 910-Alınan Teminat Mektupları Hesabında izlemesi gerekmektedir.

BULGU 2: Akaryakıt Alımı İşlemlerinde Hatalı Uygulamaların Yapılması

İdare 2022 yılı akaryakıt ihtiyacını 2021/897676, 2021/428316, 2022/532657 ve 2022/662091 ihale kayıt numaralı işler kapsamında gerçekleştirmiş olup bütün bu işler kapsamında düzenlenen sözleşme, idari ve teknik şartname hükümlerinin aynı olduğu anlaşılmıştır. Bu doğrultuda 2022 yılında kullanılmak üzere alımı yapılan akaryakıt temini işlerinde mevzuat ile ihale dokümanlarında öngörülen hükümlere aykırı işlemler yapıldığı görülmüştür.

A) Teknik Şartnamede Düzenlenmesi Öngörülen Sigortanın Yüklenici Tarafından Yaptırılmaması

2022 yılı akaryakıt temini işlerinde Teknik Şartname’de sigorta yaptırılması gerektiğine atıfta bulunulmasına rağmen yapılan işi kapsayacak şekilde sigorta yaptırılmadığı görülmüştür.

Teknik Şartname’nin “Diğer Hususlar” başlıklı 6’ncı maddesinin dördüncü fıkrasında;

“Akaryakıtlar, Petrol Piyasası Kanununa, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu’na yayınlanan petrol ürünleri ile ilgili düzenlemelere ve “Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelik’te belirtilen usul ve esaslara uygun olacaktır.” denilmektedir.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu’nun “Sigortalar” başlıklı 15’inci maddesinde;

“Lisans kapsamında yürütülen faaliyetler için, sigorta yaptırılması zorunludur. Cumhurbaşkanı kararıyla sigorta kapsamından muaf tutulacak faaliyetler belirlenebilir. Sigorta kapsamına alınacak varlık çeşitlerinin belirlenmesi ile bunların tâbi olacağı sigorta kolları ve muafiyet tanınan hususlar, Kurumca çıkarılacak yönetmeliklerde düzenlenir.” ifadesine yer verilmiştir.

Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin "Sigorta" başlıklı 49'uncu maddesinde;

"Tüm lisans sahipleri, faaliyetlerinin üçüncü kişiler nezdinde oluşturabileceği bedeni ve maddi zarar veya ziyanları tazmin etmek için gerekli mali sorumluluklara ilişkin sigortalamaları yapmakla yükümlüdür." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere akaryakıt temini işlerinin Teknik Şartname'de yapılan düzenlemelere uygun olarak 5015 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine göre yürütülmesi gerekmektedir. Buna göre akaryakıtın depolara ikmalinin sağlanması işinde oluşabilecek maddi ve bedeni zarar ve ziyanlara karşı sigorta yaptırılması bir zorunluluk olarak düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede; İdarenin akaryakıt temini işlerinde Şartname'de yüklenici tarafından sigorta yaptırılması öngörülmesine karşın sigorta yaptırılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, yüklenicinin genişletilmiş kaskosunun bulunduğu ve meydana gelebilecek her türlü olumsuz durumda sorumluluğun yükleniciye ait olduğu ifade edilmektedir. Oysa bulgu konusu yapılan hususta İdare tarafından düzenlenen Teknik Şartname'de sadece İdarenin yakıt ikmalini kapsayacak şekilde bir sigorta yaptırılması gerektiği ifade edilmesine rağmen yaptırılmış bir sigorta bulunmadığından bahsedilmektedir. Ayrıca yüklenicin yaptırmış olduğu genişletilmiş kasko tamamen yüklenicinin kendi hak ve menfaatlerini kapsamakta olup idarenin uğrayacağı zararlara ilişkin herhangi bir kapsayıcılığı bulunmamaktadır.

Bu itibarla; İdarenin akaryakıt tedarik iş ve işlemlerini Şartname'de öngördüğü hükümler doğrultusunda yürütmesi gerekmektedir.

B) Ulusal Marker (Akaryakıt Katkısı) Kontrollerinin Eksik Yapılması

İdarenin 2022 yılı akaryakıt temini kapsamında depolarına aldığı akaryakıtta dair ulusal marker kontrollerini yapmadığı görülmüştür.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 2'nci maddesinde;

"...

Ulusal marker: Akaryakıtta rafineri çıkışında veya gümrük girişinde eklenecek katkıyı",

Aynı Kanun'un "Ulusal Marker" başlıklı 18'inci maddesinde;

"Yurt içinde pazarlanacak akaryakıtta veya akaryakıtla harmanlanan ürünlere rafineri çıkışında veya serbest dolaşıma girişinde rafinericilerce ve dağıtıcılarca Kurumun belirleyeceği şart ve özellikte ulusal marker eklenir. Biyoyakıt ilk üretim merkezleri ile tasfiye edilecek akaryakıt için ulusal marker ekleme noktaları Kurum tarafından belirlenir. Ulusal marker ekleme işlemleri Kurumca yetki verilen bağımsız gözetim firmalarının nezaretinde Kurumun belirleyeceği usul ve esaslara göre yapılır. Ulusal marker ekleme işlemlerinde meydana gelecek usulsüzlüklerden lisans sahibi ile bağımsız gözetim firmaları müştereken sorumludur.

...

Kurum, ulusal marker ve idarî ve teknolojik yöntemler ile bir denetim sistemini kurar. Valilikler, görevli elemanların başvurusu halinde denetim amaçlı alınacak numunelerin kullanıcı ve bayilerden alınmasını ve emniyetini sağlamakla yükümlüdür.

..." hükümlerine yer verilmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Akaryakıt alımı ihalelerine ilişkin hususlar" başlıklı 61'inci maddesinde;

"61.1 İdareler tarafından akaryakıt ve madeni yağ alımı ihalelerinde, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve ilgili ikincil mevzuat esas alınarak ihale dokümanı hazırlanmalıdır. Aşağıda yer alan hususlar konusunda ilgili mevzuatta bir değişiklik olması durumunda yeni hükümler esas alınarak ihale dokümanı düzenlenmelidir."

15.10.2007 tarih ve 26671 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde;

"... akaryakıt kaçakçılığı ve standart dışı akaryakıt satışının önüne geçilebilmesi, bu suretle haksız rekabet ve kazanç imkânlarının ortadan kaldırılması ve vergi kayıplarının önlenmesi için akaryakıt satın alan kamu kurum ve kuruluşlarınca aşağıdaki tedbirlerin alınması uygun görülmüştür.

1 - Düzenlenecek ihale şartnamelerine, satın alınacak akaryakıtın ulusal marker kontrolünün yapılması zorunluluğu eklenecektir.

2 - Akaryakıt istasyonlarında araçlara yapılacak akaryakıt ikmalleri hariç olmak üzere akaryakıtın toplu olarak alıcı idarenin tank veya deposuna teslimi esnasında ulusal marker

kontrolünün yaptırılması sağlanacaktır.

3 - Firmalara ödeme yapılmadan önce saymanlıklarca ulusal marker kontrolünün yapıldığına dair belge aranılacaktır.

Ulusal marker kontrolleri için Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ile İçişleri Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı arasında imzalanan işbirliği protokolleri kapsamında petrol piyasası denetimlerinde kullanılmak üzere Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığına teslim edilen Ulusal Marker Kontrol Cihazları (Marker XP) kullanılacaktır. Söz konusu kontroller için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığının merkez veya taşra teşkilatlarına başvurulacaktır.”

Sözleşme'nin “Sözleşme bedeline dahil giderler” başlıklı 7'nci maddesinde ise;

“... ”

Taahhüdün yerine getirilmesine ilişkin ulaşım, yükleme-boşaltma işlemleri dahil nakliye, eğitim, her türlü test/analiz giderleri, Ulusal Marker Kontrolü Giderleri ve Otomatik Taşıt Tanıma Sistemi ile bu sistemlerin her türlü demontaj, montaj ve onarımı ile Teknik Şartnamede belirtilen tüm giderler sözleşme bedeline dahildir.” denilmektedir.

Mezkur mevzuat hükümlerine göre, akaryakıtın rafineri çıkışlarında veya gümrükten girişlerinde kaçakçılık uygulamalarının sonlandırılması amacıyla kamu kurumu ve kuruluşları tarafından, Genelge kapsamında Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı ekipleri ile akaryakıtın depolara ikmal edildiği sırada ulusal marker kontrollerinin yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdarenin 2 adet otomasyon kurulmuş akaryakıt istasyonunun bulunduğu ve bu depolara akaryakıtın dökme usulü ile satın alındığı görülmektedir. Akaryakıt ikmallerinin büyük çoğunluğunda Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı ekiplerinin, akaryakıtın depolara dökülmesi sırasında hazır bulunmaması nedeniyle ulusal marker kontrollerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin tedarik edeceği akaryakıtı; Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı ekipleri nezaretinde ulusal marker kontrollerini yaptırarak temin etmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Atık Su Arıtma Tesislerinin Bulunması

İdarenin elektrik enerjisi teşvikinden yararlanması gereken 24 adet atık su arıtma tesisinde, elektrik enerjisi bedelinin bir kısmının geri ödenmesine ilişkin teşvikten yararlanmak için gerekli işlemlerin tamamlanmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun teşvikleri düzenleyen 29'uncu maddesine göre; arıtma tesisi kuran, işleten ve yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren kuruluşların arıtma tesislerinde kullandıkları elektrik enerjisi tarifesinde, sanayi tesislerinde kullanılan enerji tarifesinin yüzde ellisine kadar indirim uygulamaya Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır.

Aynı Kanun'un 29'uncu maddesine dayanılarak, atıksu arıtma tesislerinin teşvik tedbirlerinden faydalanmasında uyulacak usul ve esasları belirleyen Yönetmelik yürürlüğe konulmuştur. Atıksu Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde; atık suların arıtılması amacıyla atık su arıtma tesislerinde kullanılan ve ödemesi yapılan bir önceki yıla ait elektrik enerjisi giderinin, Bakanlar Kurulunca (Cumhurbaşkanı) belirlenecek oranda, Bakanlık bütçesine bu amaç için ayrıca konulacak ödenekten, ilgili atık su altyapı tesisi yönetimlerine geri ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

2011/2245 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda, atık su arıtma tesislerinde kullanılan ve ödemesi yapılan bir önceki yıla ait elektrik enerjisi giderinin %50 oranında geri ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, İdarenin 89 adet atık su arıtma tesisi olduğu, elektrik enerjisi teşvikinden yararlanması gereken 42 adet atık su arıtma tesisinin bulunduğu, 18 tesisin teşvikten yararlandığı, 24 adet atıksu arıtma tesisi için ise elektrik enerjisi bedelinin bir kısmının geri ödenmesine ilişkin teşvikten yararlanmak amacıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı nezdinde gerekli işlemlerin tamamlanmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; bulguda belirtilen 24 tesis için teşvikten yararlanma şartlarını sağlaması için gerekli başvuruların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yapıldığı ve sürecin takibine devam edildiği belirtilmiştir. Ancak anlaşılacağı üzere, gerekli iş ve işlemlerin tamamlanamaması sebebiyle söz konusu 24 tesis henüz teşvik uygulamasından yararlanamamaktadır.

Netice olarak; elektrik enerjisi teşvikinden yararlanması gereken tesislerin teşvikten yararlanması için gerekli işlemlerin tamamlanması ve sürecin takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: 2022 Yılı Su Tarifelerinin Kullanan Öder İlkesi ve Sosyal Adalet Gereklere Uygun Olarak Belirlenmemesi

2022 yılı içerisinde geçerli olan su ve atık su tarifelerinin incelenmesi neticesinde; yalnızca konut abone grubunda bulunanlar için tarifede kademelendirme yapıldığı, bunun dışındaki hiçbir abone grubu için kademelendirme uygulamasına gidilmediği, bu suretle kullanan öder ilkesine ve sosyal adalet gereklere uygun davranılmadığı görülmüştür.

2560 sayılı Kanunun “Tarife Tespit Esasları” başlıklı 23’üncü maddesinde “*Su satışı, kanalizasyon tesisi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması, septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifeler yapılır. Bu tarifelerin tespitinde, yönetim ve işletme giderleri ile, amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, islah ve tevsi masrafları ve bir kâr oranı esas alınır*” hükümleri yer almaktadır.

Havza Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve Takibi Yönetmeliği’nin “Su tasarrufu ve verimliliği” başlıklı 15’inci maddesinde;

“(1) Sürdürülebilir su kullanımının sağlanması ve kullanan öder ilkesinin gerçekleştirilmesi ve yaygınlaştırılması maksadıyla yetkili idareler;

a) Kullanılmış suların yeniden kullanımının özendirilmesini,

b) Sulama ve insani tüketim maksatlı su tarifelerinin kullanıcılar tarafından suyun verimli kullanımını özendirecek şekilde belirlenmesini,

c) Üretim ve tüketim bazında su dengesinin gözetilmesini,

ç) Tasarruflu ve verimli su teknolojilerinin ve mevcut en iyi tekniklerin kullanımının özendirilmesini,

sağlamakla yükümlüdür.” denilmektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından düzenlenen 1’inci Su Şurası Sonuç Bildirgesinde tam maliyet esaslı su ve atık su fiyatlandırması ile ilgili çalışmalara başlanarak suyun tasarruflu kullanımını hedefleyen kademeli tarifeler ile düşük gelirli hane gruplarını gözetilen sosyal ve adil su tarifeleri uygulanacağı karar altına alınmıştır.

Yargı mercilerince alınmış, tüketimde tasarrufun sağlanması amacını gerçekleştirmeye yönelik kademelendirme yapılması işleminde hukuka aykırılık görülmediğine ilişkin kararlar da mevcuttur.

İSKİ Abone Hizmetleri Tarife ve Uygulama Yönetmeliği'nde işyeri, ticari ve mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yer olarak tanımlanmış, işyerleri, ferdi şantiye işyerleri, belediye iştiraklerine ait tüm hizmet binaları ve tesisleri işyeri abone grubunda yer alan aboneler olarak tek tek sayılmıştır.

Tarifede işyeri büyüklükleri ile ilgili hiçbir ayırım yapılmamış; ticari-sınai, endüstriyel işletmeler ile küçük esnaf ve sanatkârların işyeri abone grubunda yer alması sağlanmıştır. Bir başka deyişle düşük gelire sahip ve nispeten daha az su tüketimi yapan küçük işyerleri olarak nitelendirilebilecek bakkal, terzi, kuaför gibi esnaf ve sanatkâr işletmeleri ile yüksek gelire sahip ve nispeten daha yüksek miktarlarda su tüketimi yapan büyük sanayi işletmeleri su bedellerini aynı tarife üzerinden ödemektedir.

Kullanan öder prensibi doğal kaynak kullanıcıları arasındaki yükü, kullanım oranları çerçevesinde paylaşmaktadır. İSKİ, mevcut durumda konut aboneleri için 2 kademeli bir tarife uygularken işyeri aboneleri için kademeli tarife uygulamamaktadır. Buna göre konut aboneleri açısından kullanan öder prensibinin yerine getirildiğini, ancak işyeri abone grubundakiler için böyle bir prensibin tesis edilmediğini söylemek doğru olacaktır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından;

Su Havzalarının Korunması ve Yönetim Planlarının Hazırlanması Hakkında Yönetmeliğin “Su Tasarrufu ve Verimliliği başlıklı” 15’inci maddesinde su tarifelerinin kullanıcılar tarafından suyun verimli kullanımını özendirerek şekilde belirlenmesi gerektiğine, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılan 1’inci Su Şurası Sonuç Bildirgesinde suyun tasarruflu kullanımını hedefleyen kademeli su tarifeleri uygulanması gerektiğine ilişkin düzenlemeler olduğu, bununla birlikte İSKİ’nin İçme Suyu Master planında; mevcut durumda işyeri aboneleri için kademeli tarife uygulanmadığı, düşük gelire sahip küçük işyerleri (örneğin bakkal berber, terzi) ile yüksek gelirli sanayi tesisleri ve işletmeler için aynı tarifelerin uygulandığı, düşük gelire sahip küçük esnaf arasında daha adaletli bir uygulama yapmak amacıyla ticari abonelere yönelik su tarifeleri için kademelendirme yapılması gerektiği yönünde İdare tarafından karar alındığı ifade edilmiştir. Su tarifelerinin hazırlanarak Genel Kurula sunulması aşamasında yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve kararlar

doğrultusunda kademeli tarife belirlendiği, gerek 2022 yılı Kasım ayında gerekse 2023 yılı Mayıs ayında yapılan Genel Kurullara sunulan tarife taslaklarında işyerleri için 3 kademeli tarife belirlendiği, ancak Genel Kurul'un bu hususu kabul etmeyerek tek kademeli tarife belirlediği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; işyeri abone grubunda yer alan abonelerin su kullanım eğilimlerine göre çeşitli gruplara ayrılarak, daha az kullanana daha düşük tarife, daha çok kullanana daha yüksek tarife uygulanacak şekilde değişken su ücreti tarifeleri uygulamasının; kullanılan su miktarını düzenleyici ve tüketim üzerinde etkili olacağı açıktır. Böyle bir uygulama, kullanan öder ilkesi gereğince daha çok kullananın daha çok ödeme yapması ve su tüketimini azaltmanın teşvikini sağlayacağı gibi düşük gelirli işletmeler ile yüksek gelirli işletmeler arasında sosyal adaletin sağlanmasına da hizmet edecektir.

BULGU 5: Günübürlük Kiralanan Evlerin Abone Tipinin Hatalı Belirlenmesi

Günübürlük olarak kiralanan yerlerden bazılarının işyeri tarifesi üzerinden olması gereken aboneliklerinin konut tarifesi üzerinden gerçekleştirildiği, bu suretle su ve atık su kullanımları üzerinden tahakkuk eden ücretlerin eksik tahakkuk ettirilmesine sebebiyet verildiği tespit edilmiştir.

İSKİ Abone Hizmetleri Tarife ve Uygulama Yönetmeliği'nin;

“Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 3'üncü maddesinde, işyeri; ticari ve mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yer olarak tanımlanmış,

“Konut tarifesi uygulanacak aboneler” başlıklı 7'nci maddesiyle, ikamet amacıyla kullanılan konutların bu tarife içerisinde yer alacağı,

“İşyeri tarifesi uygulanacak aboneler” başlıklı 11'inci maddesinde ise, işyerlerinin bu tarifeye dâhil olduğu düzenlenmiştir.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun “Vergi Değerini Tadil Eden Sebepler” başlıklı 33/3'üncü maddesinde, bir binanın kullanım tarzının tamamen değiştirilmesi veya bir binanın ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının dükkân, mağaza, depo gibi ticaret ve sanat icrasına mahsus mahaller haline dönüştürülmesi vergi değerini tadil eden sebeplerden birisi olarak belirtilmiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 3/B maddesine göre, vergilendirmede vergiyi

doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır.

Yine 213 sayılı Kanun'un 156'ncı maddesinde, ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyette iş yeri; mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri, vapur büfeleri gibi ticari, sınai zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerler "işyeri" olarak tanımlanmıştır.

Bu hükme göre, mükelleflerin ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyetlerini sürdürdükleri yerlerin iş yeri özelliğini taşıyabilmesi için bu yerlerin ticari, sınai, zirai veya mesleki faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yer olma özelliği taşıması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat ve açıklamalar çerçevesinde, konaklama yeri olarak günlük kiraya verilen yerlerin, ticari faaliyetin icrasına tahsis edilmeleri nedeniyle iş yeri sayılmaları, bu şekilde işletilen yerlerin tapuda nitelikleri konut dahi olsa işyeri tarifesi üzerinden su ve atık su bedellerinin tahakkuk ettirilmeleri gerektiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

Bu çerçevede, İstanbul İl Emniyet Müdürlüğünden 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 2'nci maddesinde belirtilen gününbirlik kiralanan evlerin detaylı adresleri resmi yazı ile istenilmiş olup gelen cevabi yazıda bu kapsamda bulunan tesislerin adres bilgileri tarafımıza sunulmuştur.

İstanbul İl Emniyet Müdürlüğünden alınan bahse konu adres verileri ile İSKİ'nin veri ambarında bulunan adres verileri üzerinde bir çalışma yapılmış; öncelikle söz konusu adreslerin kapı numarası da dahil olmak üzere birbiri ile eşleşip eşleşmediği incelenmiş, eşleşen adreslerde herhangi bir abonelik bulunup bulunmadığı incelenerek aşağıda ayrıntısına yer verilen analizler yapılmıştır. Bununla birlikte birbiri ile eşleşme sağlamayan adresler analize dahil edilmemiştir.

İSKİ de bulunan adres verileri ile İstanbul İl Emniyet Müdürlüğünden alınan adres verileri birbiri ile tam eşleşen aktif ve pasif durumda sözleşmesi bulunan toplam 801 adet abone bulunduğu; bunlardan 633'ünün konut abonesi, 158'inin işyeri abonesi ve 10 tanesinin inşaat veya karışık birim abonesi olduğu görülmüştür.

31.12.2022 tarihi itibarıyla sözleşmesi aktif veya pasif durumda olan 801 adet abonenin 403 tanesinin 2022 yılı içerisindeki toplam su tüketimi 0 m³ olarak gerçekleşmiştir. Geriye kalan 399 abonenin ise 2022 yılı içerisinde 1 m³ ve üzerinde su tüketiminin bulunduğu

görülmüştür.

Söz konusu 399 abonenin (sözleşmesi 31.12.2022 itibariyle pasif hale gelmiş olsa da 2022 yılında su tüketimi bulunan aboneler analize dahil edilmiştir); 320'sinin konut tarifesi üzerinden faturalandırıldığı tespit edilmiştir.

İşyeri tarifesine tabi olması gerekirken konut tarifesinden ücretlendirilen söz konusu günübirlik kiralık yerlerin 2022 yılı içerisindeki toplam su tüketimi ise 37.717 m³ olarak gerçekleşmiştir. Buna göre işyeri tarifesinden çok daha ucuz olan konut tarifesi üzerinden hesaplanan fatura bedelleri sebebiyle İSKİ'nin gelir kaybına uğradığı açıktır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından;

Abonelik sözleşmesi aşamasında başvuru sahiplerinin mülkiyet durumuna ilişkin olarak, sözleşmede belirttikleri yazılı beyanlarının esas alındığı, dolayısıyla ikamet amaçlı konut olarak kullanılacağı beyan edilen yerlerin abonelik sözleşmesinden sonraki fiili durumunun (günübirlik kiralama hususu) İdarenin bilgisi dışında kaldığı, günübirlik kiraya verilen konutları tespit edebilmek amacıyla İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü, İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı ve İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne yazı yazılarak adres kayıtlarının İdareye gönderilmesinin talep edildiği, ayrıca İSKİ'ye bağlı Şube Müdürlüklerinin sahada yaptıkları çalışmalar neticesinde ve çevre soruşturmasında günübirlik olarak kiralanan yerlerin abonelik durumlarını fiili duruma uygun şekilde düzelterek işyeri tarifesi üzerinden tahakkuklarının yapılmasının sağlandığı, bunun dışında İlçe Emniyet Müdürlükleri tarafından ruhsatsız işletilen günübirlik yerler ile ilgili yazıların İdareye ulaşması halinde ilgili yerlerin gerekli kontrolleri yapılarak fiili duruma göre işyeri tarifesi olarak düzenlendiği, günübirlik kiralık olarak kullanılan ve İdarede işyeri tarifesi üzerinden faturalandırılan birim sayısının 01.06.2023 tarihi itibariyle 963 adet olduğu, tespit edilemeyen günübirlik yerler ile ilgili güncel listelerin İstanbul Emniyet Müdürlüğünden düzenli olarak alınması için gerekli yazışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, abonelik sözleşmesi imzalanması aşamasında başvuru sahiplerinin beyanlarının esas alınması, İdarenin bu konuda araştırma yapması ve beyan ile fiili durumun birbiri ile uyumlu olup olmadığına ilişkin kontrollerin sağlanması gerekliliğini ortadan kaldırmamaktadır. Zira bu konuda gerekli kontrollerin sağlanmaması bir denetim zaafiyeti ortaya çıkaracaktır. Bununla birlikte, İdarenin şubeler aracılığı ile saha kontrolleri sağladığı da ifade edilmiştir. 01.06.2023 tarihi itibariyle 963 adet abonenin günübirlik kiralanan

yerlerde olması sebebiyle işyeri tarifesinde bulunduğu belirtilmiştir. Günübirlik kiralık yer işleten kişi veya işletmelerin bir kısmının işyeri tarifesi aboneliği oldukları yerinde yapılan denetim çalışmaları sırasında da görülmüş idi. Zira bu gibi yerlerin bir kısmı abonelik sırasında beyanlarını doğru vermiş olabileceği gibi abonelik sonrasında İdare tespiti sonrasında işyeri tarifesine geçirilen kişiler de olabilmektedir. Ancak, bulgu konusu yapılan husus zaten doğru uygulama olan abone grupları değildir. Bulgu konusu yapılan husus 31.12.2022 tarihi itibarıyla Emniyet kayıtlarına göre günübirlik işletilen yerlerden olmasına rağmen bu tarih itibarıyla İSKİ kayıtlarında konut (mesken) aboneliği olan abonelerdir. Bulguya verilen cevapta 963 adet abonenin kaç tanesinin bulguda belirtilen abonelerden olduğuna ilişkin detaylı bir bilgi verilmediğinden, bulgu konusu yapılan yerlerden kaç tanesinin abonelik bilgilerinin güncellendiğine ilişkin bir bilgi de bulunmamaktadır. Bu açıdan konu, izleyen denetim dönemlerinden takip edilmeye devam edilecektir.

Bu itibarla, günübirlik kiralanmış yerlere ilişkin bilgilerin ilgili kurumlarla yazışma yapılması suretiyle edinilmesi, bu verilerin güncel tutulması için söz konusu yazışmaların düzenli hale getirilmesi, elde edilen veriler ışığında ilgili abonelik bilgilerinin fiili duruma uygun şekilde düzeltilerek elde edilen bilgi ve veriler ışığında geriye dönük düzeltmelerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Su ve Kullanılmış Suların Uzaklaştırılması Bedellerinin Genel Kurul Tarafından Maliyetinin Altında Belirlenmesi

İdarenin asli geliri niteliğinde olan 2022 yılı su bedeli ve kullanılmış suların uzaklaştırılması bedelinin 2022 yılı içerisinde geçerli olan tarifelerde Kanun ve Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak maliyet değerinin altında belirlendiği görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesinde "*Su satışı, kanalizasyon tesisi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması, septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifeler yapılır. Bu tarifelerin tespitinde, yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve bir kar oranı esas alınır.*" hükmü yer almaktadır.

Kanun'un "Yönetim Kurulunun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesi ile Genel Müdürlükçe hazırlanan su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri tespit ederek Genel Kurulun onayına sunma görevinin yönetim kuruluna, genel kurulun görevlerinin

düzenlendiği 6'ncı maddesinde ise su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri inceleyerek karara bağlama görevinin de genel kurula verildiği açıkça düzenlenmiştir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un verdiği yetkiye istinaden hazırlanan ve İSKİ Genel Kurulu tarafından onaylanan İSKİ Abone Hizmetleri Tarife ve Uygulama Yönetmeliği'nde de tarife tespitinin esaslarına yer verilerek tarifenin hesaplama yöntemine açıklık getirilmiş, abone grupları belirlenmiş ve abone gruplarına uygulanacak tarifelerin neler olduğu belirtilmiştir.

Kanun'da abone türlerine uygulanacak su satış tarifelerinin tespitinde; yönetim ve işletme giderleri ile aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsi masraflarının toplamına belirlenecek bir kâr oranının ilave edilmesinin esas olduğu belirtilmiştir.

2560 sayılı Kanun hükümleri uyarınca; su satışına ve kullanılmış suların uzaklaştırılması giderlerine ilişkin tarifeyi hazırlayıp yönetim kuruluna sunmak Genel Müdürlüğün; Genel Müdürlükçe hazırlanan su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri tespit ederek Genel Kurulun onayına sunmak Yönetim Kurulunun görevleri arasındadır. Su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri inceleyerek karara bağlamak ise Genel Kurula verilmiş bir görevdir.

Yapılan incelemede; 2022 yılı içerisinde 4 farklı tarifenin yürürlükte bulunduğu, söz konusu tarifelerin her birinin Genel Müdürlükçe maliyet değerlerine dayalı bir çalışma yapılarak ancak herhangi bir kâr oranı belirlenmeksizin hazırlandığı, Yönetim Kurulu'nun da herhangi bir kâr oranı belirlenmeden hazırlanan tarifeleri aynen Genel Kurul'a sunduğu, Genel Kurul'un ise söz konusu tarifeleri mevzuatta öngörülen hesaplamalara dayanmaksızın İdarece maliyet esasına göre belirlenen bedelin daha altında olacak şekilde karara bağladığı görülmüştür.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinde belirtildiği gibi, yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve bir kâr oranı esas alınarak yapılacak hesaplama dayalı olarak belirlenmesi gereken su ve atık su tarifelerinin, Genel Müdürlükçe belirlenen maliyetinin altında olacak şekilde kârsız olarak belirlenmesi yasal dayanaktan yoksundur.

Aşağıdaki tablolarda, konut ve işyeri aboneleri için Genel Müdürlük tarafından 2022 yılı içerisinde hazırlanan ve Yönetim Kurulu kararı ile tespit edilerek Genel Kurula sunulan su

satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeler ile Genel Kurul tarafından karara bağlanan nihai tarifelere örnek mahiyetinde yer verilmiştir.

(01.01.2022 – 08.04.2022 tarihleri arasında bir önceki yıl tarifesi uygulandığından tablolarda bu dönemdeki bedellere yer verilmemiştir. Tablolarda, Genel Kurul su satışı ve kullanılmış suların uzaklaştırılması bedellerini ayrı ayrı belirlemediğinden toplam tarife bedellerine yer verilmiştir.)

Tablo 9: Konut 1.Kademe (Konut Başına 0 – 15) (15 dahil) m3/aya kadar kullanım için belirlenen tarife

	09.04.2022 - 15.09.2022 Tarihleri Arasında Geçerli Olan Tarife	16.09.2022 - 30.11.2022 Tarihleri Arasında Geçerli Olan Tarife	01.12.2022 Tarihinden İtibaren Geçerli Olan Tarife
Yönetim Kurulu Tarafından Tespit Edilen Toplam Su Satış Fiyatı (TL/m3) (A)	10,80	16,65	16,95
Genel Kurul Tarafından Karara Bağlanan Toplam Su Satış Fiyatı (TL/m3) (B)	8,33	11,69	14,61
Fark (C)=(A-B)/A	22,87%	29,79%	13,81%

Tablo 10: Konut 2.Kademe (Konut Başına 16 m3/ay ve üzeri için belirlenen tarife

	09.04.2022 - 15.09.2022 Tarihleri Arasında Geçerli Olan Tarife	16.09.2022 - 30.11.2022 Tarihleri Arasında Geçerli Olan Tarife	01.12.2022 Tarihinden İtibaren Geçerli Olan Tarife
Yönetim Kurulu Tarafından Tespit Edilen Toplam Su Satış Fiyatı (TL/m3) (A)	15,10	24,9	25,46
Genel Kurul Tarafından Karara Bağlanan Toplam Su Satış Fiyatı (TL/m3) (B)	12,51	17,56	21,95
Fark (C)=(A-B)/A	17,15%	29,48%	13,79%

Tablo 11: İşyerleri için belirlenen tarife

	09.04.2022 - 15.09.2022 Tarihleri Arasında Geçerli Olan Tarife	16.09.2022 - 30.11.2022 Tarihleri Arasında Geçerli Olan Tarife	01.12.2022 Tarihinden İtibaren Geçerli Olan Tarife
Yönetim Kurulu Tarafından Tespit Edilen Toplam Su Satış	27,04	33	39,30

Fiyatı (TL/m3) (A)			
Genel Kurul Tarafından Karara Bağlanan Toplam Su Satış Fiyatı (TL/m3) (B)	22,4	31,44	39,3
Fark (C)=(A-B)/A	17,16%	4,73%	0,00%

Yukarıda yer verilen tablolardan da görüleceği üzere, gerek konut gerekse de iş yeri su tarifeleri belirlenirken Yönetim Kurulu tarafından kârsız bedel üzerinden tespit edilen tarifelerin, Genel Kurulca bu bedellerin daha altında olacak şekilde karara bağlandığı anlaşılmaktadır.

Su ve atık su tarifelerinin tespiti çalışmalarında maliyet üzerine belirlenen oranda kâr oranının eklenerek tarife belirlenmesi yasal zorunluluktur. Gerek idare gerekse Genel Kurul alacakları kararlarında mevzuat hükümlerine uymakla mükelleftir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri inceleyerek karara bağlama yetkisinin İSKİ Genel Kuruluna verildiğini, su ve atıksu tarife tekliflerinin İdare tarafından mevzuat hükümlerine uygun olarak hazırlandığını, ancak İdare teklifinin Genel Kurulca tadil edilmek suretiyle karara bağlandığını ifade etmiştir.

2560 sayılı Kanun gereğince su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri inceleyerek karara bağlamak yetkisi Genel Kurul'un uhdesindedir. Genel Kurul kendisine gelen teklifleri, aynen kabul etmek, tadil ederek kabul etmek veya tümünden değiştirerek kabul etmek yetkisine sahiptir. Ancak, Genel Kurul'un sahip olduğu bu yetki sınırsız bir yetki değildir. Zira tarifelerin ne şekilde belirleneceği Kanun koyucu tarafından açık bir şekilde belirlenmiştir. 2560 sayılı Kanunda su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeler belirlenirken belli maliyet kalemleri ile birlikte bir kar oranının esas alınması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Bir diğer ifadeyle kanun koyucu maliyetinin altında su satışı yapılmaması gerektiğini Kanunla düzenlemiştir. Bu açıdan, maliyet bedelinin altında su birim fiyatı belirlenmesi mevzuat hükümlerine uygun düşmemektedir.

Bu itibarla, Kanunla İSKİ'ye verilen görevlerin verimli ve etkin bir şekilde yerine getirilmesi, yatırımların devamlılığının ve sürdürülebilir su yönetiminin sağlanması açısından yasa koyucunun belirlediği tarife tespit yöntemine uyularak tarifelerin Kanun'da öngörüldüğü şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Endüstriyel Atık Su Üreten İşletmelerdeki Atık Su Deşarjlarına İlişkin Kontrollerin Düzenli Olarak Yapılmaması

İSKİ Atıksuların Kanalizasyona Deşarj Yönetmeliği'ne göre, endüstriyel atık su üreten işletmelerin atık su deşarjlarından, debi miktarlarına göre asgari olarak belirtilen sıklıkla numune alınmadığı ve deşarj limitlerinin düzenli olarak kontrol edilmediği tespit edilmiştir.

Yönetmelik'in;

“Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 3'üncü maddesinde;

“...
...

Deşarj: Atıksuların doğrudan veya dolaylı olarak kanalizasyon şebekesine veya alıcı ortama boşaltılmasıdır.

...

Endüstriyel atıksu: Herhangi bir ticari veya endüstriyel faaliyetin yürütüldüğü alanlardan evsel atıksu ve yağmur suyu dışında oluşan atıksulardır.

...

Numune: Atıksuyun bütün özelliklerini içeren ve herhangi bir zamanda alınan örnektir.” denilmektedir

“Denetim ile ilgili usul ve esaslar” başlıklı 12'nci maddesinde;

“...
...

(8) pH parametresi atıksuyu olan bütün sektörlerde ve atıksu kaynağında ölçülür ve ölçüm sonuçlarının deşarj limitlerini sağlaması zorunludur. Limitleri sağlamayan endüstriyel atıksular kanalizasyon şebekesine deşarj edilemez ve tedbir alınması için işletmeye tutanakla mahallinde en fazla 5 (beş) gün süre verilir. Gerekli önlemlerin alındığı bildirilen işletmeye kontrol önceliği verilir.

Verilen süre sonunda pH parametresinin deşarj limitlerini sağlamaması halinde, işletmenin endüstriyel atıksu üreten bölümünün faaliyetinin durdurulması yetkili kurumdan talep edilir.

(9) Numune alma işlemi;

a) K_{max} 5, 6 olup debisi 1 (bir) $m^3/gün$ ve üzeri olan işletmelerden azami 2 (iki) ayda bir,

b) K_{max} 5, 6 olup debisi 1 (bir) $m^3/gün$ 'ün altında olan işletmeler ile K_{max} 1, 2, 3, 4 olup debisi 5 (beş) $m^3/gün$ ve üzeri olan işletmelerden azami 3 (üç) ayda bir,

c) K_{max} 1, 2, 3, 4 olup debisi 5 (beş) $m^3/gün$ 'ün altında olan işletmelerden azami 4 (dört) ayda bir olarak uygulanır.

ç) Denetime gidildiği halde Yönetmeliğin 12 nci maddesinin 9 uncu fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen süreler içerisinde numune alınamaması durumu gerekçeleriyle birlikte inceleme tutanağına kaydedilir. İşletmeden alınan ilk numune ile ikinci numune arasındaki sürenin Yönetmeliğin 12 nci maddesinin 9 uncu fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen süreleri aşması durumu müeyyide uygulanmasına engel teşkil etmez.

...

(11) Ön arıtma tesisi olan işletme; denetim esnasında arıtma tesisinden çıkan çamurların bertarafı ile ilgili olarak;

a) Bertaraf tesisi işletmesi ile yapmış olduğu protokolü,

b) Bertaraf tesisine taşıma yapacak özel veya tüzel kişi ile yapmış olduğu taşıma anlaşma belgesini,

c) Teslim, teslim ve bu konu ile ilgili düzenlenen faturaları

Denetim personeline ibraz etmek zorundadır.

(22) (Değişik: 12.05.2016-5/5.md.) Endüstriyel atıksuyu 0,2 $m^3/gün$ veya daha az olup su perdesi, tel çekme, serigrafik, emprime ve matbaa baskı, deterjan, kozmetik, bazık yağ alma, vibrasyon, tekstil ve tekstil aksesuarları boyama alanında faaliyet gösteren işletmelerden, bu Yönetmelikte istenen önlemler istenmez.

...” hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen Yönetmelik hükümleri uyarınca, endüstriyel atık su üreten işletmelerin atık su deşarjlarından, debi miktarlarına göre asgari olarak belirtilen sıklıkla numune alınması ve alınan numune üzerinde yapılan ölçüm sonuçlarında deşarj limitlerinin sağlanıp sağlanmadığının kontrol edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemelerde; Yönetmelikte yer alan hususlar ile ilgili İdarenin yetkili personelinden gerekli bilgiler ve veriler alınmış, Yönetmelik'in 12'nci maddesinin (9) numaralı bendinde yer alan endüstriyel atık su üreten işletmelerden asgari 2, 3 veya 4 ayda bir numune alma sıklığının yalnızca arıtma tesisi bulunan işletmeler açısından geçerli olduğu, bunun dışındaki işletmeciler için ilgili Yönetmelik hükümlerinin uygulama alanının bulunmadığı, fiili durumun da buna paralel bir şekilde işlediği yetkili personelce ifade edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Yönetmelikte sayılan önlemlerin istenmeyeceği işletmeler Yönetmelik'in 12'nci maddesinin (22) numaralı bendinde sayılmış ve bunun dışında Yönetmelik'in hiçbir maddesinde endüstriyel atık su üreten işletmelere istisna veya muafiyet tanındığına ilişkin bir ibareye rastlanmamıştır.

Bu açıdan Yönetmelik'in 12'nci maddesinin (9) numaralı bendinde belirlenen asgari numune alma sıklıklarına ilişkin düzenlemelerin İdarece ifade edildiği gibi yalnızca arıtma tesisi bulunan işletmeler açısından değil, endüstriyel atık su üreterek deşarj eden tüm işletmeler açısından uygulanması gerektiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Yönetmelikte yazılan husus ile fiili durumdaki uygulama arasındaki çelişkinin düzeltilmesi açısından mevzuat değişikliğine gidilerek İdarenin murat ettiği durum ile Yönetmelikte ifade edilen durumun birbiri ile örtüştürülmesi gerektiği açıktır.

Bir an için, İdarenin fiili uygulamasında olduğu şekilde, Yönetmelikte yazılan hususun yalnızca arıtma tesisi bulunan işletmeler için geçerli olduğu düşünüldüğünde dahi İdare tarafından mevzuatta belirtilen aralıklarla numune alınmadığı ve deşarj limitlerinin kontrolünün sağlanmadığı da görülmektedir.

İdare kayıtlarında yapılan incelemede; 1.207 adet endüstriyel atık su üreticisi işletmenin arıtma tesisinin bulunduğu, bu işletmelerden 1.198 tanesi için 2022 yılı içerisinde en az 1 defa numune alma işlemi yapıldığı, bir başka ifadeyle 9 işletmenin 2022 yılı içerisinde hiç inceleme geçirmediği anlaşılmıştır.

2022 yılı içerisinde en az 1 defa numune alma ve inceleme işlemi yapılan 1.198 adet endüstriyel atık su üreticisi işletmeden ise 434 tanesi için Yönetmelikte belirlenen asgari numune alma sıklığına uyulmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan incelemede;

2 ayda bir numune alınma sıklığı belirlenmiş işletmelerden yılı içerisinde en az 6 defa

numune alınması gerekirken; 10 tanesinden yalnızca 1 defa, 36 tanesinden 2 defa, 55 tanesinden 3 defa, 77 tanesinden 4 defa, 64 tanesinden ise 5 defa numune alındığı;

3 ayda bir numune alınma sıklığı belirlenmiş işletmelerden yılı içerisinde en az 4 defa numune alınması gerekirken; 20 tanesinden yalnızca 1 defa, 36 tanesinden 2 defa, 118 tanesinden 3 defa numune alındığı;

4 ayda bir numune alınma sıklığı belirlenmiş işletmelerden yılı içerisinde en az 3 defa numune alınması gerekirken; 8 tanesinden yalnızca 1 defa numune alındığı 10 tanesinden ise 2 defa numune alındığı tespit edilmiştir.

Tablo 12: Endüstriyel Atık Su Üreten İşletmelerin Atık Su Deşarjlarına İlişkin Kontrolleri Gösterir Tablo

Olması Gereken Numune Alma Sıklığı	Yönetmeliğe Göre 2022 Yılı İçerisinde Olması Gereken Numune Alma İşlem Sayısı (A)	2022 Yılı İçerisindeki Numune Alma İşlemi Sayısı (B)	2022 Yılı İçerisinde Eksik Yapılan Numune Alma İşlemi Sayısı (C)=(A-B)	2022 Yılı İçerisinde Eksik Denetlenen İşletme Sayısı (D)
2 Ayda Bir	6	1	5	10
2 Ayda Bir	6	2	4	36
2 Ayda Bir	6	3	3	55
2 Ayda Bir	6	4	2	77
2 Ayda Bir	6	5	1	64
3 Ayda Bir	4	1	3	20
3 Ayda Bir	4	2	2	36
3 Ayda Bir	4	3	1	118
4 Ayda Bir	3	1	2	8
4 Ayda Bir	3	2	1	10

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından özetle;

- İSKİ Atıksuların Kanalizasyona Deşarj Yönetmeliği (AKDY) madde 12-(22)'de sayılan faaliyetlere ilaveten madde 12-(19) ve 12-(20)'de de bir takım istisna ve muafiyetler getirildiği,
- İSKİ Atıksuların Kanalizasyona Deşarj Yönetmeliği madde 12-(22)'de belirtilen; “ Endüstriyel atıksuyu 0,2 m3/gün veya daha az olup su perdesi, tel çekme, serigrafik, emprime ve matbaa baskı, deterjan, kozmetik, bazık yağ alma, vibrasyon, tekstil ve tekstil aksesuarları boyama alanında faaliyet gösteren işletmelerden, bu Yönetmelikte istenen önlemler istenmez.” hükmü gereği

önlem almakla yükümlü olmayan ilgili işletmelerden numune alınmasının gerekli olmadığı,

- Numune alınması suretiyle denetlenmesi gereken endüstriyel atıksu üreten işletmelerden bazılarında asgari sayının (3, 4 veya 6) üzerinde denetime gidildiği, bu açıdan toplam denetim sayısının olması gereken denetim sayısından daha fazla olduğu, gidilmeyen görev sayısının gidilen görev sayısına oranla %15,9'a tekabül ettiği,
- Ön arıtma tesisi kurması gereken işletmelerin endüstriyel nitelikli atıksuları için yıl içerisinde/ortasında arıtma tesislerini devreye almış olmaları gibi sebeplerle inceleme periyodunun farklılık gösterebileceği,
- Yönetmelik hükümleri uyarınca atıksuyunu deşarj etmeyerek sürekli devridaimli kullanan ve tesis içi önlemi olan işletmelerin, atıksuyunu biriktirip bertaraf tesisine gönderen işletmelerin ve atıksuyu konvansiyonel karakterde olup debisi 3 m³/günden az olan ve 0,2 m³/günden az olan işletmelerin işletmelerin atıksuyundan numune alınmaması hususunun mevzuata uygun olduğu ve bu hususun teknik açıdan da doğru olduğu, bu açıdan bulguda yer alan *Bu açıdan Yönetmelik'in 12'nci maddesinin (9) numaralı bendinde belirlenen asgari numune alma sıklıklarına ilişkin düzenlemelerin İdarece ifade edildiği gibi yalnızca arıtma tesisi bulunan işletmeler açısından değil, endüstriyel atık su üreterek deşarj eden tüm işletmeler açısından uygulanması gerektiğini söylemek yanlış olmayacaktır.* İfadesinin isabetli olmadığı,
- Endüstriyel atıksu üreten işletmelerin İSKİ AKD Yönetmelik'i kapsamında denetimlerinde herhangi bir muğlak durum söz konusu olmadığı gibi, Marmara Denizinde meydana gelen 'müsilaj' probleminin çözümüne katkı verilebilmesi, akabinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yayımlanan 2021/13 sayılı Marmara Denizi Eylem Planı kapsamında, çevresel konularda daha etkin bir denetimin yapılabilmesi için İSKİ AKD Yönetmelik'inde revizyon çalışmaları yapıldığı,

ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen Yönetmelik hükümleri uyarınca endüstriyel atıksuyu 0,2 m³/gün veya daha az olup su perdesi, tel çekme, serigrafik, emprime ve matbaa baskı, deterjan, kozmetik, bazik yağ alma, vibrasyon, tekstil ve tekstil aksesuarları boyama alanında faaliyet gösteren işletmelerden dışındaki tüm işletmelerin atık su deşarjlarından, debi miktarlarına göre

asgari olarak belirtilen sıklıkla numune alınması ve alınan numune üzerinde yapılan ölçüm sonuçlarında deşarj limitlerinin sağlanıp sağlanmadığının kontrol edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Yönetmelik maddeleri incelendiğinde numune alınarak denetlenmesi gereken işletmeler ile ilgili Yönetmeliğin 12'inci maddesinin (22) numaralı bendi dışında hiçbir endüstriyel atık su üreten işletmeye istisna veya muafiyet tanındığına ilişkin bir ibare bulunmamaktadır. Bir diğer ifadeyle Yönetmeliğin 12'inci maddesinin (22) numaralı bendinde sayılan işletmeler kapsam dışı tutularak diğer işletmelerin numune alınması suretiyle denetime tabi tutulması gerektiği ifade edilmektedir.

Nitekim, idare cevabında istisna ve muafiyet hükmü olduğu belirtilen Yönetmeliğin 12'inci maddesinin (19) numaralı bendinde; *“Yönetmeliğin 12 nci maddesinin 14, 15, 16, 17 ve 18 inci fıkralarında belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi için işletmeye en fazla 3 (üç) ay süre verilir. Bu işletmeler ile halı, çamaşır yıkama atölyeleri ve tekstil yıkama işletmelerinden kot yıkama işletmeleri hariç ön arıtma tesisi kurmaları istenmez.”* denilmektedir. Söz konusu hüküm, ön arıtma tesisi kurulması gerekliliğini ortadan kaldıran bir muafiyet hükmü olup bu işletmelerin ürettikleri endüstriyel atıksuların belirli aralıklarla kontrol edilmesi gerekliliğini ortadan kaldıracak bir hüküm değildir.

Yine idare cevabında istisna ve muafiyet hükmüne yer verildiği belirtilen Yönetmeliğin 12'inci maddesinin (20) numaralı bendinde; *“Atıksu toplama havzasında veya içmesuyu havzasında yer alıp atıksuları kanalizasyon şebekesi vasıtasıyla içmesuyu havzası dışına taşınan ve debisi 3 (üç) m³/gün'ün altında sadece konvansiyonel parametreleri ihtiva eden işletmelerden atıksu ön arıtma tesisi istenmez.”* hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm de Yönetmelikteki şartları sağlayan tesisler için ön arıtma tesisi istenmeyeceği hususuna ilişkin olup bu tesislerden numune alınmaması gerektiğini ihtiva eden bir ifade bulunmamaktadır.

Zaten bulgu konusu yapılan husus İdare'nin fiili uygulamasıdır. İdare uygulamada arıtma tesisi kurulu olan endüstriyel atıksu üreten tesisleri numune alınması suretiyle denetime tabi tutmaktadır. Kendisinden arıtma tesisi kurulması istenenler dışındaki birçok işletme için numune alınması suretiyle denetime gidilmesi uygulaması yapılmamaktadır. Ancak, Yönetmelik hükümleri ile fiili uygulamanın paralellik göstermediği açıktır. Yönetmelikte numune alınması ve denetlenmesine ilişkin muafiyet veya istisna tanınmayan işletmelere bir takım teknik gerekçelerle denetime gidilmemesinin doğru bir uygulama olduğu yönündeki kamu idaresi cevabı mevzuat hükümleri açısından doğru bir yaklaşım değildir. Teknik olarak böyle bir zorunluluk bulunmuyorsa, bunun Yönetmelik hükümlerinde de açıkça düzenlenmesi

gerektiği çok açıktır. Bulgu konusu edilen husus da tam olarak budur. Bu açıdan endüstriyel atıksu üreticisi bazı işletmelerden numune alınarak denetlenmesi teknik olarak bir zorunluluk olarak görülüyorsa Yönetmelik değiştirme imkanı kendi elinde bulunan idarenin mevzuatını da buna uygun hale getirmesi mümkün bulunmaktadır. Ancak, mevcut uygulama İdarenin kendi hazırlamış olduğu Yönetmelik hükümlerine aykırılıklar içermektedir.

İdare cevabında belirtilen bazı işletmelere asgari sayının üzerinde denetim yapıldığı ve bu sebeple yapılmayan denetim sayısının bulguda belirtilen sayıdan daha az olduğu yönündeki iddiayı kabul etmek de mümkün değildir. Zira endüstriyel atıksu üreten bazı tesislere Yönetmelikte belirtilen sıklıktan daha fazla gidilmesi teknik bir zorunluluğa dayanabileceği gibi İdarenin takdir hakkı kapsamında da görülebilir. Ancak, bir işletmeye Yönetmelikte belirlenen sayıdan fazla sayıda denetime gidilmesi bir diğer işletmeye asgari düzeyden daha az sayıda denetime gidilebileceği sonucunu doğurmaz. Bu bakımdan toplam görev sayıları üzerinden hesaplama yapılması suretiyle gidilmeyen görev sayısı belirlemek doğru bir yöntem değildir. Her bir endüstriyel atık üreticisi için Yönetmelikle belirlenen asgari denetim ve numune alma sayısı bellidir. Başka bir işletmeye fazla gidilmesi diğer işletmelere asgari sayıda gidilmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmayacağı için analizlerin toplam görev sayısına göre değil, işletme bazında gidilmesi gereken görev sayısına göre yapılması gerekmektedir. Ayrıca eksik numune alma ve eksik denetim yapılması hususu değerlendirilirken İstanbul ilinin şartları da elbette göz önünde bulundurulması gereken hususlar olmakla birlikte İSKİ gibi bir kurumun da bu şartlara uyarak teknik kapasitesi ve personel kapasitesini buna göre ayarlaması gerektiği açıktır.

Kamu idaresi cevabında atıksuyunu deşarj etmeyerek sürekli devridaimli kullanan ve tesis içi önlemi olan işletmelerin, atıksuyunu biriktirip bertaraf tesisine gönderen işletmelerin ve atıksuyu konvansiyonel karakterde olup debisi 3 m³/günden az olan ve 0,2 m³/günden az olan işletmelerin Yönetmelik hükümleri uyarınca numune alınarak denetlenmesi hükümlerinden muaf tutulduğu belirtmiştir.

Bulgu metninde de belirtildiği üzere numune alınarak denetime tabi tutulması gereken işletmeler, yalnızca arıtma tesisi bulunan işletmeler değil, aynı zamanda endüstriyel atık su üreterek ürettiği atık suyu kanaliasyon sistemine desari eden işletmelerdir. Bunun tek istisnası endüstriyel atıksuyu 0,2 m³/gün veya daha az olup su perdesi, tel çekme, serigrafik, emprime ve matbaa baskı, deterjan, kozmetik, bazik yağ alma, vibrasyon, tekstil ve tekstil aksesuarları boyama alanında faaliyet gösteren işletmelerden olup bu husus yine Yönetmelikte yer almıştır.

Bu açıdan idare cevabında belirtilen atıksuyunu deşarj etmeyerek sürekli devridaimli kullanan ve tesis içi önlemi olan işletmeler zaten bulgunun kapsamında değildir. Zira bunların kanalizasyon sistemine herhangi bir deşarjları bulunmamaktadır. İdare cevabında belirtilen atıksuyunu biriktirip bertaraf tesisine gönderen işletmeler açısından da bir deşarj söz konusu olmadığından bu işletmeler de bulgunun konusu yapılmamıştır.

Sonuç olarak; çevre sağlığının korunması açısından, işletmelerin endüstriyel atık su deşarjlarından asgari olarak belirtilen sıklıkla numune alınarak deşarj limitlerinin kontrol edilmesi, mevzuatta yer alan muğlak ifadelerin giderilerek hangi işletmelerin ne sıklıkta denetleneceğine ilişkin belirsizliğin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

BULGU 8: Kaynak Suları Kira Geliri Tahsilatının Çok Düşük Düzeyde Kalması

İdarenin kaynak suyu kira gelirlerinin bir kısmına ilişkin kısmi tahsilat yapıldığı, bir kısmına ilişkin ise hiç tahsilat yapılmadığı görülmüştür.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, kuyu açanların, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanabilecekleri belirtilmiştir. Aynı fıkranın devamında, bu miktarı aşan sular ile sulama, kullanma ve işlenerek veya doğal haliyle içme suyu olarak satılmak üzere çıkarılan yeraltı sularının ve Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki kaynak sularının (mazbut vakıflara ait sular hariç), il özel idarelerince kiraya verilebileceği düzenlenmiştir.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1'inci maddesi ile İstanbul ve Kocaeli il mülki sınırları içerisinde bulunan köylerin tüzel kişiliği kaldırılmış ve bu köyler, bağlı buldukları ilçe belediyelerine mahalle olarak katılmışlardır. Aynı Kanun maddesiyle bu illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişiliği de kaldırılmıştır.

6360 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince, mevzuatla il özel idarelerine yapılan atıfların, bu Kanun kapsamında tüzel kişiliği kaldırılan il özel idareleri için ilgisine göre bakanlıklara, bakanlıkların bağlı veya ilgili kuruluşları ile bunların taşra teşkilatına, Hazineye, valiliklere, büyükşehir belediyelerine ve bağlı kuruluşlarına veya ilçe belediyelerine yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

Kaynak sularının kullanım hakkının kiralanması işlemleri, 167 sayılı Kanun'a göre il

özel idareleri tarafından yapılmaktayken, 6360 sayılı Kanun ile birlikte kaynak sularının kullanım hakkının kiralanması işlemlerinin Su ve Kanalizasyon İdareleri tarafından yapılacağı düzenlenmiş olmaktadır.

6360 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesinin beşinci fıkrası gereği; bu Kanun ile tüzel kişilikleri kaldırılan il özel idarelerinin her türlü taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçları, komisyon kararıyla ilgisine göre bakanlıklara, bakanlıkların bağlı veya ilgili kuruluşları ile bunların taşra teşkilatına, valiliklere, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığına, büyükşehir belediyesine ve bağlı kuruluşuna veya ilçe belediyesine devredilmesine karar verilmiştir. Buna göre, İstanbul İl Özel İdaresinin kaynak sularının kiralanmasına ilişkin alacakları ilgisine göre İstanbul Büyükşehir Belediyesinin bağlı kuruluşu olan İSKİ'ye geçmiştir.

Yapılan incelemelerde; İdarenin bu mahiyette olan kiralanmış kaynak suyu kuyularına ilişkin olarak; 31.12.2022 tarihi itibarıyla 18.141.642,78 TL kira alacağının olduğu ve bu tutarın 2.918.543,52 TL'sinin yapılandırıldığı, yapılandırılan tutarın 1.296.269,75 TL'sinin tahsil edildiği, yapılandırmaya konu edilmeyen kalan 15.223.099,26 TL alacağın ise tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; söz konusu bulguda belirtilen kaynak suyu kira alacaklarının tamamının 2022 yılına ait olmayıp sözleşme başlangıç tarihi olan 2016 yılından itibaren ödenmeyen kira alacaklarının toplam tutarı olduğu, bu bağlamda 31.12.2022 tarihi itibarıyla İdarenin toplam kira alacağının 18.141.642,78 TL' olduğu, 8 firmanın 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun gereği yapılandırma için başvuruda bulunduğu ve yapılandırma sonucunda İdare alacağının 15.223.099,26 TL'ye düştüğü, tahsil edilemeyen alacakların ise sözleşme başlangıç tarihi olan 2016 yılından itibaren Hukuk Müşavirliğine gönderilmek suretiyle takip edildiği belirtilmiş ve alacaklarının bilişim sistemi üzerinden takibinin gerçekleştirilebilmesi ve kira borcunu ödemeyen firmalar hakkında gerekli işlemlerin yürütülmesi ile ilgili sistemin de tamamlandığı ve İSKİ AYBİS üzerinden KYSFR002 nolu ekrandan takibinin yapılabildiği ifade edilmiştir. Ancak anlaşılacağı üzere, söz konusu kira tahsilatlarının tamamlanmasına yönelik iş ve işlemlere devam edilmekle birlikte, kaynak suları kira geliri tahsilatlarının düşük düzeyde kalması hususu tam olarak çözülememiştir.

Netice olarak; kira alacaklarının bilişim sistemi üzerinden takibinin sağlıklı bir şekilde yapılarak kira borcunu ödemeyen firmalar hakkında yasal yoldan tahsil işlemlerinin

yürütülmesi suretiyle kira geliri tahsilatlarının arttırılması sağlanmalıdır.

BULGU 9: Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Su Miktarına ve Bu Suyun Hangi Amaçlar İçin Kullanıldığına İlişkin Denetimlerin Yapılmaması

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce sondaj izni verilen kuyulardan, faydalı kullanımı aşan durumlar ve bu sebeple oluşan gelir kaybının tespitine ilişkin olarak İSKİ ile DSİ arasında koordinasyon oluşturulmaması nedeniyle gerekli denetimlerin gerçekleştirilmediği görülmüştür.

167 sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun'un; 2'nci maddesinde; yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif vesair tesislerde kullanılması, faydalı kullanım olarak tanımlanmıştır.

Anılan Kanun'un 4'üncü maddesinde, kuyu açan kimsenin, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğu, bu miktarı aşan suların, 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği, faydalı ihtiyaç miktarının, tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü (DSİ) tarafından tayin ve tespit edileceği hükme bağlanmıştır.

Mezkur mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, sondaj kuyularına ilişkin olarak tüm yetki Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde bulunmaktadır. Sondaj kuyularından çıkarılan suyun kiralanması gereken kısmının tespiti ve kiraya verme işlemleri ise 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir olan illerde il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış olduğundan, su ve kanalizasyon idarelerince yürütülecektir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; şahısların özel mülkiyetlerinde açtıkları kuyularla ilgili; izin, ruhsat, denetim vb. hiçbir konuda İSKİ Genel Müdürlüğünün işlem yapma yetkisinin bulunmadığı, DSİ tarafından sondaj izni verilen kuyulardan kullanılan suyun faydalı ihtiyaç miktarının tespiti ile bu miktarı aşan ve ambalajlanarak ticari amaçlı şişelenecek kuyu sularının İSKİ tarafından kiraya verilmesinin sağlanması ve DSİ ile İSKİ kurumları arasındaki gerekli koordinasyonun sağlanması için DSİ Genel Müdürlüğü bilgisi dâhilinde yeni yönetmelik çalışmalarına devam edildiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak, sondaj izni verilen kuyulardan kullanılan suyun faydalı ihtiyaç miktarının tespiti ve bu miktarı aşan kısmın gelir kaybı oluşmaması için İSKİ tarafından kiraya verilmesinin sağlanmasını teminen, İdare ile DSİ arasında gerekli koordinasyonun sağlanması ve ilgili

yönetmelik ile ilgili çalışmaların hızlandırılması ve tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 10: İdare Personeline Yasal Sınırın Üzerinde Fazla Çalışma Yapıtırılması

Personele mevzuatta öngörülen yıllık azami 270 saati aşan fazla çalışma yaptırılmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 41'inci maddesinde fazla çalışma ücreti düzenlenmektedir. Maddenin birinci fıkrasında; fazla çalışmanın Kanun'da yazılı koşullar çerçevesinde haftalık 45 saati aşan çalışmalar olduğu, sekizinci fıkrasında; fazla çalışma süresinin toplamının yılda 270 saati geçemeyeceği, son fıkrasında ise; fazla çalışmanın ne şekilde uygulanacağını çıkarılacak yönetmelikte gösterileceği hükümleri yer almaktadır.

Kanun'a istinaden yayımlanan, İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde "Fazla Çalışmada Sınır" düzenlemiş ve;

"Fazla çalışma süresinin toplamı bir yılda ikiyüzyetmiş saatten fazla olamaz. Bu süre sınırı, işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkindir.

Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma sürelerinin hesabında yarım saatten az olan süreler yarım saat, yarım saati aşan süreler ise bir saat sayılır." denilmek suretiyle Kanun'daki 270 saat hususu bir kez daha yinelenmiştir.

Mezkur Kanun ve Yönetmelik hükümleri ile; 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında çalışan işçi personel açısından fazla çalışma süresinin haftalık 45 saati aşan çalışmalar olduğu net bir şekilde ifade edilmiş ve bu kapsamda yapılacak çalışmaların her işçi için yılda 270 saati geçemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Söz konusu durum, gerek ilgili mevzuatında karşılığının olmaması gerekse işçiler arasında dengesiz gelir dağılımına yol açmasına bağlı olarak iş barışını, iş verimini ve işçi performansını olumsuz etkilemesinin yanında İdare bütçesinde de ek bir gider oluşturmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; fazla mesai yaptırılmak suretiyle ücret ödenen personelin büyük çoğunluğunun 7/24 esasına göre vardiyalı olarak çalıştırılmak zorunda olan şoför, atıksu personeli, kanalizasyon personeli, isale personeli, katodik kumanda personeli, destek veren bilgi işlem personeli, bakım onarım personeli ve şebeke personeli gibi personel olduğu, belirtilen nitelikteki personele fazla mesai yaptırılmasının zorunluluktan kaynaklandığı ve ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müdürlüğünden alınan görüş yazısı ve yapılan toplu sözleşme gereği fazla çalışma yaptırıldığı

belirtilmişse de; 4857 sayılı İş Kanun'u tabi işçilerin fazla çalışma sürelerinin yılda 270 saati aşmaması, Kanun'un açık hükmüdür. Fazla çalışma için getirilen bu sınırlama işçinin beden ve ruh sağlığını koruma amaçlıdır. Bundan dolayı gerek ilgili Kanun hükmü ve normlar hiyerarşisi prensibi gerek söz konusu fiili duruma binaen, işçiler arasında dengesiz gelir dağılımının oluşması, iş barışının olumsuz etkilenmesi, iş verimi ve işçi performansının olumsuz etkilenmesi, İdare bütçesinde ek bir gider oluşması nedenlerinden dolayı İdarenin uygulamasının mevzuata uygun olmadığı düşünülmektedir.

Netice olarak; fazla çalışma sureti ile işçileri çalıştırmak bir teamül haline getirilmemeli, şayet mevcut işçi sayısı ihtiyaca cevap vermiyorsa mevzuat doğrultusunda alternatif çözümler uygulanmalıdır.

BULGU 11: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması

İSKİ'de çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2022 yılında 755 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Mezkur düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemelerde; 107'sinin 60 gün ve üzeri olmak üzere geçmiş dönem ücretli yıllık izin hakkı bulunan 1381 personel olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; 2019, 2020, 2021, 2022 ve 2023 yılları için de tüm harcama birimlerine İşçi personelin yıllık izinlerinin kullandırılması ile alakalı gerekli bildirimlerin yapıldığı, işçi personelin hak ettikleri yıllık izinlerini cari yıl içerisinde kullanmaları esas olmak üzere geçmiş yıllardan biriken yıllık izinlerin bir program dahilinde hızlı bir şekilde kullanımlarının gerçekleştirilmesi için 22.01.2018 tarihli ve E.20170167685 sayılı Tebliğ gereğince, 2018 yılı Şubat ayından itibaren işçi personelin geçmiş yıllara ait yıllık izinlerinin kullandırılmasına başlanıldığı, bu uygulamanın sonucu olarak ta

biriken yıllık ücretli izinlerde düşüşün devam etmekte olduğu ve 2022 yılında da işçilerin yıllık izinlerin kullanılmasının İnsan Kaynakları Şube Müdürlüğüne sıkı bir şekilde takip edilerek öngörülen amacın gerçekleştirilmesinin sağlanacağı belirtilmiştir. Ayrıca geçmişte yaşanan ve ülkemizi ve dünyayı etkisi altına alan Covid 19 pandemisi nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarında salgın süresince Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile dönüşümlü ve uzaktan çalışma modeline geçilmiş sebebiyle yıllık izinlerin bir kısmının zorunlu olarak kullanılmadığı da ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde İdarede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve belediyeye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 12: İdareye Ait Sosyal Tesislerin İşletilmesinde Tahsilat/Ödeme İşlemleri ile Tesislerin Denetlenmesinde Hatalı Uygulamaların Olması

İSKİ bünyesinde işletilen sosyal tesislerde yapılan tahsilat ve ödemelere ilişkin olarak, İdare tesislerinin denetlenmesine yönelik mevzuat hükümlerine uyulmadığı görülmüştür.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 2022-1 no.lu Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ'in "Ortak hususlar" başlıklı 7'nci maddesinin yirmi ikinci fıkrasında; yapılacak ödeme ve tahsilatlara ilişkin olarak; görevliler nezdinde kurum amirleri tarafından belirlenen miktarın üzerinde nakit bulundurulamayacağı, avans olarak verilen tutarların en geç 30 gün içinde mahsubunun veya iadesinin sağlanacağı, sosyal tesis paralarının sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait bankalarda muhafaza edileceği, ödeme ve tahsilatların banka vasıtasıyla yapılmasının esas olduğu belirtilmiştir.

Anılan Tebliğ'in yirmi üçüncü fıkrasında ise sosyal tesislerin işlem, defter ve belgelerinin zaman zaman ve her halükarda yılsonlarında, kurum amirlerince bizzat ya da denetim elemanları marifetiyle denetleneceği belirtilmiştir.

Söz konusu hükümlere ilave olarak İSKİ Sosyal Tesisleri Yönergesinin "Tahsilat, ödeme ve avans işlemleri" başlıklı 12'nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde; muhasebe sorumlularının kendilerine teslim edilen tahsilatları aynı gün banka hesabına yatıracağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde, İdare tarafından işletilen İkitelli Misafirhane ve Spor Tesisinde,

bulundurulabilecek nakit miktarına ilişkin bir limit belirlenmediğinden, tahsil edilen tutarların bankaya yatırılana kadar nakit olarak kasada tutulduğu; ayrıca, söz konusu sosyal tesislerin işlem, defter ve belgelerinin İdarece denetimden geçirilmediği ve dolayısıyla denetim raporu düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; İSKİ Sosyal Tesisler Yönergesi'nin 31'inci maddesi gereği Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından 2022 yılsonu itibariyle sosyal tesislerin işlem, defter ve belgelerin incelenmesi ve İSKİ Sosyal Tesisler Yönergesi'nin tahsilatların bankaya yatırılmasına ilişkin maddelerinin revize edilerek daha uygun bir süre belirlenmesi hususları için gerekli çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından işletilen sosyal tesislerin, ödeme ve tahsilatlarında mevzuat açısından uyulması gereken hususlara riayet edilmesi ve tesislerin İdare amiri tarafından zaman zaman ya da her halükarda yıl sonlarında denetlenerek denetim raporu düzenlenmesi gerekmektedir.

BULGU 13: İdare Aleyhine Sonuçlanan Davalara İlişkin İlamların Gereklerinin Zamanında Yerine Getirilmemesi Nedeniyle İcra Masrafları ve Faiz Giderleri Ödenmesi

İdare aleyhine sonuçlanan davalara ait ilamlara bağlı borçların kurumlar arası yazışmaların zaman alması, personel ve ödenek yetersizliği gibi nedenlerle yasal süresi içinde ödenmemesine bağlı olarak, hem gecikme faizi hem de icra takibi başlamasından dolayı icra vekâlet ücreti ödenmesine neden olduğu görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Devlet Memurlarının Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 11'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; Devlet memurları kanun, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen esaslara uymakla ve amirler tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumludurlar.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Kararların sonuçları" başlıklı 28'inci maddesinin birinci fıkrasında;

"Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarının, kararın idareye tebliğinden başlayarak en geç otuz gün içinde yerine getirilmesi gerektiği",

İkinci fıkrasında;

“Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılması gerektiği”,

Üçüncü fıkrasında ise;

“Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabileceği” belirtilmiştir.

Diğer yandan, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olup yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

Aynı Kanun’un “Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar” başlıklı 34’üncü maddesinin ikinci fıkrasında ise,

“Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilir.” hükümlerine yer verilmiştir.

20.11.2021 tarih ve 31665 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nin “İcra ve iflas müdürlükleri ile icra mahkemelerinde ücret” başlıklı 11’inci maddesinin dördüncü fıkrasında;

“Borçlu ödeme süresi içerisinde borcunu öderse bu Tarifeye göre belirlenecek ücretin dörtte üçü takdir edilir. Maktu ücreti gerektiren işlerde de bu hüküm uygulanır.” hükmü yer almakta olup 03.09.2022 tarih ve 31942 sayı ile Resmi Gazete’de yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nde de ifade aynen yer almaktadır.

Mezkur mevzuat hükümlerine göre; nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde kamu idarelerince ödenmesi gereken giderler muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenirken, ilama bağlı borçların ve ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçların öncelikle ödenmesi gereken borçlar arasında olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, ilama bağlı borçlar ile ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlar zamanında ödenmediği takdirde gecikme faizi ve icra masrafları gibi ek yük getirici ödemelere sebep olduğundan, öncelikle ödenmesi hususuna dikkat edilmesi gerektiği ortadadır. Ayrıca, mevcut ödeneklerin kullanımında, öncelikle ödenmesi gereken borçların ödenmesine öncelik verildiği takdirde, ilamlarda öngörülen ödemelerin ve ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ilişkin ödemelerin ödenek yetersizliği sebebiyle yapılmaması durumuyla da karşı karşıya kalınmayacaktır.

Yapılan incelemede, kurumlar arası yazışmaların zaman alması, personel ve ödenek yetersizliği gibi gerekçelerle, idari davalarda otuz günlük yasal süre içerisinde, hukuk davalarında ise kendi özel kanunlarında belirtilen yasal süreler içerisindeki ilama bağlı idare borçlarının ödenmemesinden dolayı gecikme faizi ödemesi, ayrıca idari davalarda yasal süre bitiminden itibaren icra takibi başlatılmış ise ilave icra vekâlet ücreti ödemesi yapıldığı tespit edilmiştir.

Hâlbuki İdare tarafından hukuk ve idari davalarda ilama bağlı borçların yasal süreleri içerisinde ödenmesi halinde yasal faizin dışında gecikme faizi ödenmesi söz konusu olmayacaktır. Buna ek olarak hukuk davalarında icra vekâlet ücretlerinin süresinde ödenmesi halinde icra vekâlet ücreti dörtte üçü nispetinde olacak şekilde ödenecektir. Ancak idari davalardan kaynaklanan borçların 2577 sayılı Kanun'da düzenlenen ödeme süresine uygun ödenmesi halinde davalı ya da vekillerince icra takibi başlatılamayacağı için, ilamdan kaynaklanan vekâlet ücreti dışında ayrıca icra vekâlet ücreti de ödenmeyecektir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, tam yargı davalarında yapılması gereken ödemelerin 30 günlük yasal süre içerisinde yerine getirilmemesi halinde mahkeme ilamının genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunacağından bahisle kanun koyucunun kamu idarelerine bir hareket serbestisi getirdiği ifade edilmektedir. Oysa kanun koyucu ilgili düzenleme ile kamu idarelerinin, 30 günlük yasal süre içerisinde idari davalarda yükümlülüklerini yerine getirmeleri halinde üzerlerine ek mali külfet getirecek vekalet ücretleri ile yasal faizlere katlanmamalarını amaçlamaktadır. İdare, kesinleşmemiş ilamların yerine getirilmesi halinde ilk derece mahkemesi idare aleyhine olan davaların, istinaf veya temyiz

aşamasından sonra kesinleştiğinde sonucun idare lehine neticelemesi durumunda idarenin önceden yerine getirdiği ödemenin geri alınması durumunda idarenin hak kaybına uğrayabileceğinden bahsetmektedir. Ancak mevcut durum düşünüldüğünde; idari davalarda Kanun'da belirtilen sürede ödeme yapılmadığı için hem icra vekaleti ücreti hem de yasal faizin ödenmesi söz konusu olmakta, hukuk davalarında ise zamanında ödeme yapılmadığı için yine yasal faiz yüküne katlanıldığı görülmektedir.

Buna göre istinaf veya temyiz sonucunu beklemeyi gerektirmeyen ilk derece mahkeme ilamlarında yani bir başka deyişle, son derece mahkemelerinde de idare aleyhine sonuçlanacağı açık olan idari davaların 30 günlük yasal süre içerisinde, hukuk davalarının ise makul olan en kısa süre içerisinde yerine getirilmesinin idare üzerine ek mali külfet getirmeyeceği değerlendirilmektedir.

Sonuç itibariyle, mahkeme ilamlarına dayanılarak ödenmesi gereken tazminat, faiz, yargılama gideri ve/veya avukat vekâlet ücretlerinin ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçların hak sahibi tarafından talep edilmesini takiben herhangi bir gecikmeye neden olunmaksızın zamanında ödenmesi gerekmektedir. Bu ödemelerin zamanında yapılmaması hem ödenen faiz giderlerinin artmasına hem de hak sahibi tarafından icra takibi başlatılması sebebiyle icra masrafları ödenmesine neden olmakta; diğer taraftan ise, yeni bir tazminat davasına yol açma riskini de taşımaktadır. 2577 sayılı Kanun'un 28'inci maddesi ile 5018 sayılı Kanun'un 8'inci ve 34'üncü maddelerindeki düzenlemeler dikkate alındığında, faiz ve yargılama gideri ödenmesine sebep olunmaması için idareler tarafından bu tür ödemelerin geciktirilmeksizin ve ödeneği bulunup bulunmadığına bakılmaksızın öncelikle yapılması hususunda gerekli tedbirlerin alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

BULGU 14: Kesinleşen Sayıştay İlam Hükümlerinin Yerine Getirilmemesi

İdarinin çeşitli yıllardaki hesap ve işlemlerinin Sayıştayca yargılanmasıyla tazmin hükmolunan ve kesinleşen tutarların, sorumlularınca kanuni süre içerisinde rızaen ödenmemesine rağmen, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsillerinin tamamlanmadığı tespit edilmiştir.

Anayasa'nın 160'uncü maddesinde sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasının Sayıştay tarafından yapılacağı, bu kesin hükümler hakkında idari yargıya başvurulamayacağı ifade edilmiştir.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "Kamu idareleri ve görevlilerinin sorumluluğu

başlıklı 9'uncu maddesinin (4) numaralı fıkrasında, Sayıştay ilamlarının infazını izlemeyen ve gereklerini yerine getirmeyenler hakkında da (3) numaralı fıkradaki hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Söz konusu (3) numaralı fıkrada ise, hesabı bu Kanun hükümlerine göre zamanında ve tam olarak vermeyen sorumlular veya diğer ilgililer ile Sayıştay denetimine giren kamu idareleri görevlilerinden, denetleme ve yargılama sırasında, istenilen her çeşit bilgi, belge ve defterleri vermeyen ve denetleme ve yargılamayı güçleştirenlerin aylıklarının, Sayıştayın istemi üzerine ilgili kamu idarelerince, hesabı veya istenen bilgi, belge ve defterleri eksiksiz verinceye kadar yarım olarak ödeneceği; yarım aylık kesilmeye başlandığı tarihten itibaren muhasebe yetkilileri en çok üç ay, diğer görevliler ise Sayıştayca belli edilen süre içinde yine hesabı veya istenilen bilgi, belge ve defterleri vermez veya denetleme ve yargılamayı güçleştiren sebepleri ortadan kaldırmazlarsa, bu defa ilgili kamu idarelerince mevzuatındaki usule göre görevden uzaklaştırılarak haklarında gerekli soruşturma veya kovuşturma yapılacağı belirtilmiştir. Diğer yandan, aynı maddenin (7) numaralı fıkrasına göre de, yukarıda belirtilen hükümlere uymayanlar hakkında Sayıştayın istemi üzerine disiplin veya ceza kovuşturması yapılması gerekmektedir.

Gerek 832 sayılı mülga Sayıştay Kanunu gerekse 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nda Sayıştay Daireleri tarafından yapılan yargılama sonucunda ilam düzenleneceği, ilamın tebliğden itibaren belli süre içerisinde temyiz edilebileceği, Temyiz Kurulunca verilen kararların kesin olduğu, Sayıştay ilamlarının kesinleştikten sonra 3 ay (yeni Kanun'da doksan gün) içerisinde yerine getirileceği, ilamlarda gösterilen tazmin miktarı sorumlular tarafından rızaen ödenmez ise 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine başvurulacağı, ilam hükümlerinin yerine getirilmesinden ilamların gönderildiği kamu idarelerinin üst yöneticilerinin (en büyük amirlerin) sorumlu olduğu, Sayıştay ilamlarının infazını izlemeyen ve gereklerini yerine getirmeyenler hakkında “aylığın yarım ödenmesi”, “görevden uzaklaştırma”, “soruşturma” ve “kovuşturma” hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

Ayrıca mülga 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 65 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 78'inci maddesinde adli ve idari mahkemelerce verilen hükümlerin, Sayıştayın denetim yapmasına ve hükme bağlamasına engel olmadığı kesin bir şekilde hükme bağlanmıştır.

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 8'inci maddesinde, kamu zararından doğan alacaklar için takibe yetkili birim tarafından alacak takip dosyası açılacağı; 9'uncu maddesinde Sayıştay ilâmına istinaden bildirilen kamu zararlarının ilâmda belirtilen sorumlular adına muhasebe hesaplarına kaydedileceği, 10'uncu maddesinde

Sayıştay ilamlarının Sayıştay Kanunu'nda belirtilen usul ile tebliğ edileceği; tebliğe rağmen sorumlular tarafından süresinde rızaen ödenmeyen kamu zararlarına ilişkin alacak takip dosyalarının hükmen tahsil için kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimine gönderileceği; 5'inci maddesinde ise Sayıştay ilamı ile hüküm altına alındığı halde rızaen ödenmeyen tutarların 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil edileceği belirtilmiştir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda mahkeme ilamı üzerine icra dairesine nasıl başvurulacağı ve ilamlı icralarda neler yapılacağı, ödeme, taksitlendirme ve haciz yöntemleri detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

2022 mali yılına ilişkin hesap ve işlemlerin incelenmesi sonucunda; İdarenin 2006, 2007, 2008, 2009 ve 2019 ve 2020 yılları hesaplarının Sayıştay tarafından denetlendiği, bu denetimler sonucu oluşturulan raporların yargılanarak ilamların düzenlendiği; söz konusu ilam maddelerinde yer alan kamu zararlarından bir kısmının tahsil edildiği, bir kısmı için ise temyiz başvurusunda bulunulduğu; temyiz istemi sonuçlanmasına, kararlar kesinleşmesine ve 90 günlük sürenin çok üzerinde bir sürenin geçmesine rağmen 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil yoluna başvurulmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; 2006, 2007, 2008, 2009, 2012, 2019 ve 2020 yılları Sayıştay İlamları ile ilgili olarak;

2019 ve 2020 yılları Sayıştay İlamlarında yer alan tazmin hükümlerinin çoğunun; Sosyal Denge Sözleşmesi uyarınca yapıldığı bildirilen fazla ödemelere ilişkin olduğu ve tazmin hükmü verilmiş olup tazmin ilamlarına karşı yapılan temyiz başvuruları henüz sonuçlanmamış olmakla birlikte, 26.11.2022 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanunun 10'uncu maddesiyle 4688 sayılı Kanuna eklenen Geçici 16'ncı maddenin; *“Konusu suç teşkil etmemek kaydıyla; bu maddenin yürürlük tarihine kadar bu Kanun veya 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümlerine aykırı olarak sosyal denge tazminatı ödediği tespit edilen il özel idareleri, belediyeler, büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin yetkili veya görevli olan sorumluları hakkında yapılan bu ödemeler nedeniyle idari veya mali yargılama ve takibat yapılamaz; başlamış olanlar işlemde kaldırıılır.”* şeklindeki hükmü uyarınca kaldırıldığı, diğer yıllara ilişkin kesinleşmiş tazmin hükümlerinin ise, gerek tahsilat gerek ise düzeltme taleplerinin kabulü üzerine meblağ olarak azaldığı, 2016 yılında 5.650.831,66 TL olan tutarın toplamda 478.557,84 TL'ye düşürüldüğü, söz konusu tutarın tamamının personele yapılan yersiz veya fazla ödeme kaynaklı olduğu ve ilgililerden (ahizlerden) yasal yoldan tahsilatının yapılması için

İdare Hukuk Müşavirliğine bildirilerek yasal yoldan takip ve tahsil işlemlerine devam edildiği ifade edilmiştir. Ancak her ne kadar yapılan tahsilatlardan sonra tahsili sağlanamayan tutarlar azalmış olsa da, bu durum ilamlarından bir kısmının yasal süresi içerisinde tahsil edilemediği gerçeğini değiştirmemektedir.

Netice olarak; kesinleşen ilamlara ilişkin tutarların İcra İflas Kanunu hükümlerine göre ivedilikle takip ve tahsili gerekmektedir.

BULGU 15: Sayıştay Denetim Raporunun Genel Kurulda Görüşülmemesi

2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nun bilgi ve gereğinin yapılması için Genel Müdür tarafından Genel Kurula (Büyükşehir Belediye Meclisi) sunulmadığı ve dolayısıyla denetim sonuçları hakkında Genel Kurulun bilgilendirilmediği görülmüştür.

Dış denetim görevini ifa eden Sayıştay Başkanlığı tarafından 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 37'nci maddesi gereği yürürlüğe konulan Sayıştay Denetim Yönetmeliği'nin "Denetim Raporları" başlıklı 35'inci maddesi gereğince Rapor Değerlendirme Kurulunca görüş verilen mahalli idarelere ait denetim raporları ilgili mahalli idarelerin meclislerine bilgi ve gereği için gönderilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre, mahalli idarelerin denetimleri sonucunda düzenlenen denetim raporlarının, bilgi edinilmesi ve gereğinin yapılması için üst yönetici tarafından mahalli idare meclisine sunulması gerekmektedir.

Yapılan inceleme neticesinde, 2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nun İSKİ Genel Kuruluna (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclisi) sunulmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; İdarenin yıllık faaliyet raporunda Sayıştay denetim raporları ilgili genel bilgilere Mali Denetim Sonuçları başlığı altında yer vererek İSKİ Genel Kurulunun onayına sunulduğu, bulguda belirtildiği şekilde Sayıştay denetim raporları ile alakalı olarak İSKİ Genel Kurulunun bilgilendirilmesi hususunda gerekli hassasiyet ve özen gösterileceği ifade edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki idare faaliyet raporunun ilgili kısmında dış denetim sonuçları ile ilgili genel geçer bilgilere yer verilmesi suretiyle Genel Kurul'un Sayıştay raporu hakkın bilgilendirilmesi doğru bir yöntem değildir. İdarenin yıllık faaliyet raporunda Sayıştay denetim sonuçları ile denetim görüşünün ne olduğu ile kaç adet bulgu bulunduğuyla ilişkin genel

geçer bilgiler verilmesi farklı, yukarıda yer verilen mevzuat hükmü gereğince Sayıştay denetim raporunun bilgi ve gereği için Genel Kurul'a (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclisine) sunulması farklı olgulardır.

Bu itibarla İdareye resmi yazı ile gönderilen Rapor Değerlendirme Kurulunca görüş verilen denetim raporunun tamamının Genel Kurul'a sunulması suretiyle bilgi verilmesi gerekmektedir.

BULGU 16: Sosyal Denge Sözleşmesinde Sosyal Denge Tazminatı Ödenmesinin Dışında Başka Konulara İlişkin Düzenlemelerin Yer Alması

İdare ile Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası arasında akdedilen sosyal denge sözleşmelerinde, mevzuatında yer almayan sosyal ve kültürel faaliyetlerden, belediyenin çeşitli imkânlarından yararlanma vb. gibi konularda düzenlemeler yapıldığı görülmüştür.

Anayasa'nın 128'inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.*" hükmü uyarınca kamu görevlilerinin mali haklarına ilişkin düzenlemeler Toplu Sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, ancak kanunla yapılabilir. Başka bir deyişle; Toplu Sözleşme'de düzenlenmeyen bir hususta, ancak Kanunda belirtilen düzenlemeler yasal dayanak teşkil edecektir. Bu bağlamda, 4688 sayılı Kanun uyarınca imzalanan 2022 ve 2023 yıllarını kapsayan Toplu Sözleşme'nin "Genel Hükümler" başlıklı birinci kısmının 1'inci maddesinin ikinci fıkrasında da "*Bu Toplu Sözleşmede düzenlenmeyen mali ve sosyal haklar hakkında ilgili mevzuat hükümlerinin uygulamasına devam olunur.*" denilmektedir. Dolayısıyla sosyal denge sözleşmelerinde Toplu Sözleşme hükümlerinde yer almayan bir mali hakkın kamu görevlilerine ödenebilmesi için ancak 4688 sayılı Kanun hükümlerinde cevaz verilmiş olması gerekmektedir.

4688 sayılı Kanun uyarınca imzalanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme'nin "Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme" bölümünün "Sosyal denge tazminatı" başlıklı 1'inci maddesinin birinci fıkrasında ise;

"Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında

istihdam edilen kamu görevlilerine, 4688 sayılı Kanununun 32 nci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %120'sidir. Sosyal denge tazminatının verilmesi yönünde yapılabilecek sözleşmelerde, tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarı, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre farklı olarak belirlenebilir.” denilmektedir.

Mezkur yasal düzenlemeden de görüleceği üzere, sosyal denge sözleşmesinde sadece; görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarı düzenlenebilecektir. Sosyal denge sözleşmelerine, sözleşmenin adı farklı dahi olsa, farklı ödemelere ve hususlara ilişkin hükümler konulması mevzuatına açıkça aykırı olacaktır.

Yapılan incelemelerde; İdare ile Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası arasında akdedilen sosyal denge sözleşmesinde, sosyal ve kültürel faaliyetlerden, belediyenin çeşitli imkanlarından yararlanma vb. konularda mevzuatına aykırı hususların yer aldığı tespit edilmiştir. Şöyle ki:

Belediye ile Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası arasında akdedilen ve 01.01.2022-31.12.2023 döneminde geçerli olan Sosyal Denge Sözleşmesinde; Büyükşehir Belediyesi ile bağlı kuruluşlarında çalışan personelin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı ve iştiraklerine bağlı spor ve sosyal tesislerinden indirimli olarak faydalanması için çalışma yapılması, Büyükşehir Belediyesi ile bağlı kuruluşlarında çalışan personelin çocukları için kreş açılması veya kreş hizmeti veren kurumların hizmetinden faydalandırılmasına yönelik çalışma yapılması, başta 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü olmak üzere yıl içinde periyodik olarak kadına yönelik toplumsal cinsiyet temelli; ayrımcılık, şiddet ve tacizin önlenmesi gibi konularda farkındalık yaratmak amacıyla çalışma yapılması ve yükseköğretim gören kamu görevlilerine izin konusunda kolaylık sağlanması vb. hususlar düzenlenmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından; 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15'inci maddesinde belirtilen amir hüküm gereği İdarenin toplu sözleşme ile belirlenen tutarların ödenmesinde belirleyici değil uygulayıcı pozisyonunda bulunduğu, bu nedenle bahsi geçen sözleşme hükümleri kapsamında İdareye

külfet yükleyen herhangi bir işlem tesis edilmediği belirtilmiş ve ayrıca yeni sözleşme döneminde, söz konusu maddelerin sözleşmeye koyulmaması yönünde yetkili sendika ile müzakere edileceği ifade edilmişse de, kamu idaresinin değerlendirmesinde yer alan hususlara katılmak mümkün değildir. Şöyle ki: İdarenin toplu sözleşme ile belirlenen tutarların ödenmesinde belirleyici değil uygulayıcı pozisyonunda bulunmuş olmasının yada Sosyal denge tazminatı ödenmesiyle ilgili olmayan sözleşme hükümlerinin idareye ek külfet getirip getirmemesi hususlarının sosyal denge sözleşmesinde sosyal denge tazminatı ödenmesinin dışında başka konulara ilişkin düzenlemelerin yer almasına gerekçe olamayacağı açık bir husustur.

Sosyal denge sözleşmeleri, kendiliğinden çok çeşitli sosyal ve mali hakları düzenleyen ya da düzenlemesi gereken bir metin değildir. İşçi dışındaki çalışanların sosyal ve mali haklarının iç mevzuatımıza uygun olarak düzenlendiği metin, 4688 sayılı Kanun uyarınca dönemler itibariyle akdedilen Toplu Sözleşmelerdir. Ancak, İdare tarafından akdedilen söz konusu sözleşme toplu iş sözleşmesi ya da toplu sözleşme olmayıp Anayasal olarak da toplu iş sözleşmesi ya da toplu sözleşme statüsünde değildir. Dolayısıyla, bulguda bahsedilen sözleşmeyi toplu iş sözleşmesi olarak değerlendirilmek mümkün değildir.

2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan Toplu Sözleşme incelendiğinde, işçi dışındaki kamu görevlileri için farklı konuları içeren çok sayıda ödeme kalemlerinin düzenlendiği ve bu kalemlerden birinin de “sosyal denge tazminatı” olduğu görülecektir. İlgili bütün mevzuata göre; ilave olarak yapılan söz konusu ödeme, herhangi bir tereddüte mahal vermeyecek şekilde bir tazminat olup ödeme unsuru olarak tek kalemden oluşmaktadır. Bu bağlamda, ilgili mevzuatına göre; idarelerin mali durumu, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre bu tazminat farklı oranlarda belirlenebilecektir. Söz konusu tazminatın taraflarca karara bağlandığı metin de “sosyal denge sözleşmesi” dir.

Sosyal denge sözleşmesi yeni bir sendikal hakkın kullanımını içermediği ve hukuk sistemimizde toplu iş sözleşmesi ya da toplu sözleşme statüsünde olmadığı için, dönemler itibariyle akdedilen Toplu Sözleşmeler ile kendisine çizilen sınırın dışında bir düzenlemenin taşıyıcısı olma hakkına ve yetkisine sahip değildir. Bu nedenle, sadece sosyal denge tazminatının düzenlenme metni olması gereken sosyal denge sözleşmesinde, sosyal yardımların veya faaliyetlerin de düzenlenmesi; ister mali yükümlülük içersin isterse de içermesin Anayasa, personel kanunları ve sendikal hak olarak dönemler itibariyle akdedilen Toplu Sözleşmelere

aykırıdır.

Diğer bir ifadeyle, iç mevzuatımıza uygun olarak; sosyal ve kültürel faaliyetlerden, belediyenin çeşitli imkanlarından yararlanma vb. konuların düzenlenme metni; kanunlar ya da 4688 sayılı Kanun'un uyarınca akdedilen ve Anayasa'nın 128'inci maddesi uyarınca da tüm tarafları bağlayıcı olan Toplu Sözleşmelerdir. Dolayısıyla, Toplu Sözleşmelerin uygulama metinlerinden biri olan sosyal denge sözleşmeleri, sadece sosyal denge tazminatının düzenlendiği metinler olmalıdır.

Netice olarak; sosyal denge sözleşmelerinde, mevzuatında yer almayan hususların düzenlenmemesi gerekmektedir.

BULGU 17: Zorunlu Araç Mali Sorumluluk Sigortasının Basamak Ayrımına Gidilmeden Tek Fiyat Üzerinden Alınması

İSKİ tarafından gerçekleştirilen zorunlu mali sorumluluk sigortası alımı işinde araçlar için sigorta basamaklarına göre ayrıma gidilmeden tek fiyat üzerinden alım yapıldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde;

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur..." ifadesi yer almaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "*Hesap verme sorumluluğu*" başlıklı 8'inci maddesinde;

"Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır." denilmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 11'inci maddesine göre, üst yöneticiler sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan sorumludurlar. Aynı Kanun'un 32'nci maddesine göre de,

harcama yetkilileri ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından sorumludurlar.

Yapılan incelemede; araçların ihale tarihi itibariyle buldukları sigorta basamaklarına ayrılmadan zorunlu mali sorumluluk sigortası ihalesinin yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum isteklilerin, araçların ihale tarihi itibariyle bulunduğu sigorta basamaklarını dikkate almadan tek bir fiyat üzerinden sadece cinslerini dikkate alarak teklif vermelerine yol açmaktadır. Oysa her bir araç ihale tarihi itibariyle bulunduğu sigorta basamağına göre ayrılmış olsaydı, istekliler tekliflerinde bu durumu da göz önünde bulundurabilecekler ve daha fazla fiyat avantajı sağlanabilecektir.

Zorunlu mali sorumluluk sigortası ihalelerinde iyi uygulama örnekleri incelendiğinde, araçların cinsi ayrımına ilave olarak sigorta basamak farklılaştırılması da yapılması halinde ciddi fiyat avantajı sağlandığı görülmektedir. Çünkü zorunlu mali sorumluluk sigortasında basamak yükseldikçe araçların sigorta bedelleri düşmektedir.

Aşağıdaki tabloda İSKİ'nin zorunlu mali sorumluluk sigortası ihalesindeki araç sayıları, cinsleri, sigorta basamakları ve sigorta bedelleri yer almaktadır;

Tablo 13: Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası İhalesindeki Araç Bilgileri

İş Kaleminin Adı	Araç Sayıları	Sigorta Basamakları	Sigorta Bedelleri
Çekici	2	6.Basamak	7250
Çekici	5	7.Basamak	7250
İş Makinesi	2	6.Basamak	1000
İş Makinesi	44	7.Basamak	1000
Kamyon	4	4.Basamak	4380
Kamyon	3	5.Basamak	4380
Kamyon	11	6.Basamak	4380
Kamyon	127	7.Basamak	4380
Kamyonet	1	6.Basamak	1000
Kamyonet	28	7.Basamak	1000
Minibüs	10	7.Basamak	3500
Özel Amaçlı	7	7.Basamak	1500
Özel Amaçlı	1	3.Basamak	3800
Özel Amaçlı	1	7.Basamak	1500
Toplam Araç Sayısı:	246		

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, zorunlu mali sorumluluk sigortası alım işinde araç sayıları, cinsleri, sigorta basamakları ve basamaklara göre sigorta bedelleri yer almaktadır. Aynı cins araçlarda basamak değerlerinin farklılaştırılması halinde sigorta bedellerinde fiyat

avantajı elde edileceği açıkça görülmektedir.

Burada vurgulanmak istenen, zorunlu mali sorumluluk sigortası ihalesinde sadece araç cinsi ayırımına gidilmesi halinde mi yoksa ilave olarak sigorta basamak farklılaştırılması yapılması halinde mi fiyat avantajı sağlanacağının ihale öncesinde değerlendirilmesi sonucuna göre zorunlu mali sorumluluk sigortası alım işinin gerçekleştirilmesi hususudur. Bu Şekilde yapılacak değerlendirmeye göre alım yapılması durumunda, kaynakların 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na uygun biçimde etkili, ekonomik, verimli olarak kullanılmasının sağlanabileceği ve 4734 sayılı Kanun'a göre ihtiyaçların en uygun Şekilde karşınmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Kaynak Suları Kira Geliri Tahsilatının Çok Düşük Düzeyde Kalması	2021	Yerine Getirilmedi	2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Kaynak Suları Kira Geliri Tahsilatının Çok Düşük Düzeyde Kalması" başlığıyla Bulgu 8 olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Sayıştay İlamlarının, İlamlı Takip Yerine İlamsız Takibe Konu Yapılması ve Sorumlular Yerine Ahizler Hakkında İşlem Tesis Edilmesi	2021	Yerine Getirilmedi	2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Kesinleşen Sayıştay İlam Hükümlerinin Yerine Getirilmemesi" başlığıyla Bulgu 14 olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır. Bulgu başlığı ve içeriğinde değişiklik yapılmıştır. Yapılan incelemeler neticesinde İSKİ idaresi tarafından ilamların infazı konusunda gerekli işlemlerin yapıldığı

			<p>anlaşılmıştır. Ancak, tahsilatlar hususunda gerekli çalışmalar devam etmekle birlikte süresi içerisinde tahsilatı sağlanmamış olan ilamlar bulunmaktadır. Bu sebeple, bulgu “Sayıştay İlamlarının, İlamlı Takip Yerine İlamsız Takibe Konu Yapılması ve Sorumlular Yerine Ahizler Hakkında İşlem Tesis Edilmesi” olarak değil, “Kesinleşen Sayıştay İlam Hükümlerinin Yerine Getirilmemesi” şeklinde olmak, üzere 2020 raporundaki haliyle, bulgulaştırılmıştır.</p>
İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	<p>2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde “İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması” başlığıyla Bulgu 11 olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.</p>
İdare Personeline Yasal Sınırın Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması	2021	Yerine Getirilmedi	<p>2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular”</p>

			bölümünde " İdare Personeline Yasal Sınırın Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması" başlığıyla Bulgu 10 olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Sosyal Denge Sözleşmesinde Sosyal Denge Tazminatı Ödenmesinin Dışında Başka Konulara İlişkin Düzenlemelerin Yer Alması	2021	Yerine Getirilmedi	2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Sosyal Denge Sözleşmesinde Sosyal Denge Tazminatı Ödenmesinin Dışında Başka Konulara İlişkin Düzenlemelerin Yer Alması" başlığıyla Bulgu 16 olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Atık Su Arıtma Tesislerinin Bulunması	2021	Yerine Getirilmedi	2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanmayan Atık Su Arıtma Tesislerinin Bulunması" başlığıyla Bulgu 3 olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Su Miktarına ve Bu Suyun Hangi Amaçlar İçin	2021	Yerine Getirilmedi	2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer

Kullanıldığına İlişkin Denetimlerin Yapılmaması			Bulgular” bölümünde "Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Su Miktarına ve Bu Suyun Hangi Amaçlar İçin Kullanıldığına İlişkin Denetimlerin Yapılmaması" başlığıyla Bulgu 9 olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İdareye Ait Sosyal Tesisin İşletilmesinde Tahsilat/Ödeme İşlemleri ile Tesisin Denetlenmesinde Hatalı Uygulamaların Olması	2021	Yerine Getirilmedi	2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "İdareye Ait Sosyal Tesislerin İşletilmesinde Tahsilat/Ödeme İşlemleri ile Tesislerin Denetlenmesinde Hatalı Uygulamaların Olması" başlığıyla Bulgu 12 olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Cins Tashihi ile Rayiç Değer Tespit Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Denetim Görüşünün Dayanakları” bölümünde "İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Cins Tashihi ile Rayiç

			Değer Tespit Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi" başlığıyla Bulgu 2 olarak yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
--	--	--	--